

L
3

13, 9, 13.

Oct. 13th.

15th 15th.

Ambergris
excellent helps.

1575

~~Ch. A.~~

Orvosló-Lopidály

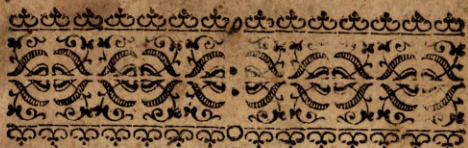
s. l. d. a.

~~Bismarck~~

~~1664~~

Est edicio differens ab
alia inde s. l. d. a.

Nyomtatva a Magyar
1697 Eszterházy

ELŐL JARO BARATSA-
GOS KÖSZÖNTES.

A. G. K. H. G. L. T. C. I.
TITKOS BARATOMNAK

Köszönetem után, egészséges
agy-velőt, és józanon észre
való meg-térést, kívánok.

I. J Úta kezemben a' te böcsül-
letes fejetlen láb irásod, és esze
veszett Farkas szőre ízínű Ba-
ratsági Dorgálásod. T. B. melyben
hogy az te titkos, de szakadozott pa-
lást alol magát könnyen ki mutató
nevedet láttam, noha Datumját nem-
is olvastam, mindgyárt gondoltam,
hogy ez el-múlt 1663. esztendőben,
Sz. Jakab havának 21. napján költ.
Mert valóban meg-mutattad abban a
Cancicula gőzölgő füsttől nagy erő-
vett Seniorságodhoz illendő okosá-

A 2 godat;

godat; mely noha bolondságnak látszik az okosoknak; de még d, mint *Erős Calvinistát*, jó erős régi füstös szalma kopjakkal, az győzhetetlen Római Anyaszentegyház falait, mint valamiféle-rontó kosokkal kényszerített szurkálni; sőt immár Nyólcz erős lelki Bátyáit *El-hajlott Pápisának* (hogy már) le is döntette veled, csak hogy markodban törétvén pozdorjas kopjád, a Róma falainak hanyatt homlok estél, és Nagy fejedet, a Szent Péter kemény kő-szálaban veréssel sértetvén, oly nagy *χερας απαυδίας* szarvad nőtt az aggott ranczos homlokodban, hogy abból ugyá, nagyot kuhintó kúrtót-is csináltál magadnak, csatázó lelked diadalmának ordítására; akarom mondani, az egész Magyar Ország előtt fejedre szarmazott szégyen vallásod ki-kialtására.

2. Mert valaki józan fővel megtekinti a' *Nyólcz okok* ellen okosság nélkül való irásodat, meg látta abból, hogy te semmit sem törődtél azon, hogy okoslan, bölcsen, emberségesen ahoz szólly, a' mi a' dol-

got illeti; arra felelly, a' mi a' nyólcz okokban szivedet sérti; hanem csak tétovázol, és arról szaporitasz szót, a' mi nem oda illik. Valaki olvasla irásomat pedig, nyilván észbe veheti ebből sok temérdek hazudásodat, ostoba szent Irás csigázásodat, istentelen káromlásodat, hamis rágalmazásodat, gyermeki Sophistikáló bizonyításodat, helytelen Consequentiaidat, régi Sz: Atyákkal, Pápista és Calvinista Doctorokkal, sőt tinnen magaddal sok ellenkező mondasodat.

3. Kire nézve azon csudákozom, hogy merted Tekintetes és Méltóságos Urak, Nagy Nemes személyek, Istent szomjuhozó lelkeknek, hazug, Sz: irást hamis vélekedések állatasára csigázó, Istent ellen káromkodó, Pápista Vallás rágalmazó, az igazsággal és magaddal ellenkező, emberséges emberhez illetlen irásod régen meg-bűszhőtt sópreit, eleiben adni? Azt tudod-e, hogy oly vak parasztok azok a' nagy emberek, a' kiket hosszú *Prefabulatio*d ban bé-hoztál, hogy Sz. Irás Izraél tiszta forrása gyánant szomjan ifszák, a' hazug, tudat-

lan mind nyelved írásod zavaros moslékit? azt véled-é, hogy eszékbe nem veszik esztelen feleletidet, a' Sz. Írásnak, 's Pápišta Doctöröknek böcsülletes neve alatt agya törött fejednek hamis magyarázásit? Igen-is értik 's oly hiszemben vagyok, hogy mind szádat, pennádat, meg-is rántják azért, hogy tudatlan szó szaporitással, hazug irással, csak czégéreztetted, és el-árúttad vallásokat inkább, hogy sem óltalmaztad. Méltó-is, hogy ne csak erős vas karikát orrodra, hanem kemény Zabolát-is vesse-nék, k'gyes Patronusid a' szádba, és ne szenvedgyék, hogy oly gyűlölséges insámiakkal terhellyed a' Keresztyén Császárt, Királyokat, Urakat, és minden rendeket; kiket közönségesen *bálványozó* nével illetz, hogy a' kenyeret *imádgják*, *kemenczében sült Istenek* *vagyon* &c.

4. Vallyon s-mire valók ezek! A' Dorg. A- Pápišták Coronái méltósággal paranjánló le- csólnak a' lelki ismérretnek. A' Sáskáknak nincsen királyok; de ezeknek (Pá-pištáknak) *vagyon Titok!* A' Pá-pišta vallást Török Pogányéhoz hasonli-
told

tod, &c. mire valók, mondám, ezek Dorg. pag. hanem csak gyűlölség, és háborúság 196. gerjesztésére? Nem elég, hogy az Or-szág Romlási okairól való rút mocskos írásodban, *Gyermek* nével rútitottad Koronás Királyunkat, hanem im-már a' Keresztyénségnek közönséges ellenségétől oltalmazó hatalmát-is gyűlöltetted? Tudom hogy te csak játéknak tartod ezeket, de málnak nyelve-is ugranék a' fele szók után. Azért bár béllyeb falnád a' lipot T.B. és ha hitrül akarsz disputálni, ted fél-re a' játék szó szaporitást, rágalmazást, esztelen czél csapást, és tudománnyal, Szent Írással fogj a' dolog-hoz; meg-látnod hogy hamar vége szakad patvarkodásodnak.

5. Hogy pedig az *három kérdés* ne-vű könyv tudós böles Authorát, nem tudom micfoda gyermekeskedés-ért, (igy gyermekeskedél te törött fejű vén gyermek) és Jesuitai mér-geért (igy gyomroskodol;) menten *meg-veszszősztetted*; (igy hanyod ve-tted) meg-hidd, hogy abból a' *vesz-szóból*, Nagy fejedre magadnak na-gyobb botot csinálsz, és akkor igazán

Botnaka' végén léfzen a' fejed. Ne véld azt, hogy vagy meg-útallyuk, pökjük a' te méltóságos iráfodat, vagy el-únnyuk okos bolondságiddal mocskolódni, és válaszf nélkül bocsátani.

6. Hanem imé ha észre akarfsz térni (a' ki nem reménlhetetlen) 's egésféges agy-velőt akarfsz bé-törött fejednek (a' milehetséges) én mint *Frater Misericordiae*, Istenes irgalmaságtól viseltetvén, egy Orvosló Ispitályba viszlek, noha nem örömeft jőfsz; a' hol mind forród léfzen az Igazságtól, csak álhaśd, ha meg-koppadtz-is: mind *Cauteriumi* bélyegzéfed a' jobb kezeden, hogy meg-lásd ez után mit írfsz: s-mind Helleboru őd az agy-velőd purgatiozására: hogy ennek utánna parancsfollyon az okofság a' pennádnak. Ha egy kevesé keményebnek látzik e' Curálás; tudod, hogy a' fele nyavalyához vastag kézzel kelnyúlni, kit én sem kiméllek. Azért jódra legyen ez Orvoslás. szűbűl kivá-nom, és a' csipke bokorban lakozónak jó akarattya szállyon *fejedre*.

AZ

AZ ELSŐ OKRUL

7. IRáfodnak fejét, és kezdetit, tapasztalható hamiságokkal azon törőd, miként mutassad, hogy a' Pá-pista vallás, huszon három dolgokban Uj, némellyeknek iráfok szerént-is. Demivel hogy azokat bőtű szerént elő nem hozod, nem a' Pá-pisták szavát, hanem a' magad álmát beszéled. Mert kicsoda tagadgya a' Szent Irás méltóságát? ki mondgya, hogy Uj az Halottakért való imadság? a' Mife szolgáltatas &c. Hogy merfsz oly éktelen hazugságokat a' Pá-pistákra fog-ni? azt híszed-e, hogy el-hitetheted ezeket velünk, csak ez egy dologgal, hogy te mondd?

8. Azt sem bizonyítod, hogy a' Calvinisták Vallása, Christus tudománya: nem igaz, hogy Christus kárhoztattya a' Traditiokat, mint ti: hogy a' törvénynek bé-töltését lehetetlennek taníttya &c. Azért Christus nem Calvinista.

9. Azt sem találod, hogy a' Pá-pista Vallásban szörnyű dolgokat tanítanak: mert a' hit dolgaiban, és A-

Dor.
Pag. 8. 9.

Dorg.
Pagin. 10.
11.

A s

nya-

Dorg.
Pag. 13. nyafzentegyház végezésével erősít-
tetett igazságokban, semmit olyat
14. 15. nem mutathatsz.

10. Ugyan akarva jádzol, vagy
bolondoskodol; akarván próbálni,
hogy a' vén emberhez nem illik a'
Pápistaság; mert az Oltjának szí-
nét erősen meg-kezel rágnod, melyhez
Pag. 20. erős fogak kívántatnak &c. Illyen pe-
ad 22. dig a' foga törött bolondság, és vén
emberhez illetlen gyermekeskedés, a'
több bizonyításid.

Azért félre tévén bizonyosság nél-
kül való fok nyálaskodásidat, hogy
a' fel-teet czél mellől el ne mehesz,
csak azt viszem Curálásra, a' mi a'
Nyolcz okot illeti, és okos fejedet
sérti. Legelső oka pedig a' Calvinis-
ta Embernek, melyert Pápistává lett
e' vóit. Mert:

A' Calvinista Tudományok
közzül, csak egy sincs a'
Szent Írásban.

Az az, semmit azokban, a' mi-
ket a' Calvinisták hisznek, vallanak,
vagy tanítanak a' Romai Ecclesia el-
len, a' Sz. írásban nem találunk.

11. Erre

11. Erre te két rendbéli feleletet
ádtz. *Előszór*, csak hamar 23. cik-
kelit a' Pápista hitnek akarod mutat-
ni, hogy Szent írásban nincsenek;
ugy mint, hogy a' *Romai Püspökök Sz.*
Péter successori legyenek, &c. De nem
itt fája' fejed, ne tapogasd, Mert nem
a' Pápista hitről itt a' kérdés; hanem
a' Calvinista Tudományról. Azért
nihil ad rem: a' közbe vetett dolog-
nak mi vóltat nem illetik. A' Pápista
Döktorokat pedig mely helyesen mu-
stráltatod, abbúl meg-ítilhetni, hogy
citalod Cajetanust in 4. sententia-
rum q. 6. 4. 2. holott Cajetanus sem-
mit nem irt in 4. sentent. Nagy ám
ez egynek.

12. Másodszor a' 27. leveltől fog-
va, egész a' 48. levelig, azon törted
nagy fejedet, hogy hatvan három
dolgot, azok közzül, a' miket a' Ró-
mai Ecclesia ellen tanít a' Helvetica
Confusio, Sz. írásból meg-mutás;
de semmit, tellyeséggel, semmit a'
Sz. írásban nem találtál; hanem ép-
pen és mindenestől csak magad tulaj-
don vakoskodásiddal akarod per *Con-*
sequentiam (hogy már) a' Szent írás
hamis

Dorg.
Pag. 26.

hamis értelemre csigázott szavaiból
Dorg. pag. ki-húzni, ha ki-húzhatnád. Példának
27. Deut. okáért.

vers. 2.

13. Ez helyből: Ez Igéhez, mel-
lyet én parancsolok, semmit ne tegyetek,
se semmit el ne vegyetek abból; ezt
hozod ki: Hogy a' Sz. íráshoz sem-
mit sem kel adni; sem pedig el-ven-
ni. De Moyses nem mondgya: Ez igé-
hez melyet irok, hanem melyet nek-
tek szóllok; mely nem csak Írásban,
hanem írás kivül-is eleven tanítás ál-
tal lehet. Azért olyat hoztal a' Con-
clusióba, mely *in Antecedente non est*.

Dorg.
pag. 28.

14. E' szökből: A' Lélek bizonyosá-
got téstzen arról, hogy a' lélek igazság:
azt állatod: hogy a' Sz. írásnak íste-
nesege, az az, hogy Istentől adatott
írás, a' Sz. Lélek belső bizonyosság-téte-
léből meg-próbáltatik. De arról-is
téstzen bizonyoságot a' lélek, hogy te
bolondúl bizonyítod abból a' Szent
Írás istenesejét. Mert ezt a' bizony-
ságot az elő hozott helyben nem ol-
vastad.

Dorg.
pag. 28.

2. Pet. 1.
vers. 19.

15. E' mondból: Vagyon igen
erős bizonyosságunk a' Profetáknak be-
szédek, melyet hogy követtek, mint
setét-

setétségben a' lámpást, jól mivelitek:
ezt vonszod: hogy csak egyedül a'
Sz. Írás a' vallásban való minden Con-
troverfiáknak (vetekedefi knek) el-
igazítására bizonyos Regula. De en-
nél a' lámpásnál sem olvasom, hogy
csak egyedül a' Szent írás. Ezt kellene
pedig mutatnod a' szent írásban, mert
erről van a' kérdés.

16. Ily frissen mutatod pedig a'
több Calvinista tudományokat-is a'
szent írásban: Azért csak ijesztenei,
vagy el-ámitani akarád 27-dik leve-
len el-kezdvén 48-dik levelig, 63.
bizonyosságid számával a' tudatlano-
kat; mert az nem több, egy híján ket-
tőnél, tudni illik;

Mind Sz. írás a' Calvinistáknál,
valamit *per bonam consequentiam*, az
az, a' Prædicans agya-tetzése ízerént
abból ki-húzhatni. De a' Calvinista,
tudományt ilyen következés kép-
pen a' Sz. írásból ki-hozhatni. Azért.

17. Ugy meg lehet, csak hogy
nem tudom mint ismerhesűk bizo-
nyoson, 's megcáfolatkozhatatlanúl,
hogy azok a' Consequentiaik jók,
mellyeket a' Prædicans tetzése javall,
és

és nem jó ez *verbi gratia*, kit egy Pápista csinált a' minap egy Prædicánsnak.

Luc. 4. *Quicumque dicit Prædicantem esse animal, verum dicit, & dicit aliquid quod est de essentia Prædicantis. Sed quicumque dicit Prædicantem esse Asinum, dicit esse Animal. Ergo quicumque dicit Prædicantem esse Asinum, verum dicit, & dicit aliquid, quod est de essentia Prædicantis.* Ha ez helyes, tehát a' te Consequentiaidat Szamárcsinálta. Ha helytelen, vallyon mivel jobbak, sőt mivel nem rosszabbak a' te Consequentiaid ennél? úgy tetszik, sokkal színessebb ez! Ha nem penyízes a' te Consequentiaid, mert edgyez a' Szent írással; ez is a' szent írással edgyez ilyen formán:

Luc. 4. *18. Quicumque dicit Prædicantem esse, dicit aliquid conforme Scripturæ (Erat Prædicans) Sed quicumque dicit Prædicantem esse Asinum, dicit esse. Ergo quicumque dicit Prædicantem esse Asinum, dicit aliquid conforme Scripturæ.*

Mit mondasz erre? veszem észembe nem jó; mert néked nem tetszik:

szik: tehát a' mi tetszik néked, jó, és Szentlélektől csinált Consequentia; a' mi nem tetszik, penyízes. Azért ládd-e hogy a' Sz. írának böcsülletes neve alatt, csak a' magad gondolkodásid alkotmányit árulod Isten igéje gyanánt; 's nem nagy bábványozás-e ez? Itüllye-meg a' kinek Isten okosságot adott! még-is te orczátlan bátorsaggal azt mered mondani, hogy ugyan azon Calvinista tudományt, azokból a' Szent írási helyekből a' Pápista Doctorok erősítik. Példának okáért

19. Te ez helyből: *A' beszéd, melyet én szólottam, az itili meg az engem meg-vetőt az utolsó napon: azt hozod ki: A' Vallás dolgában támadott Controversiakat, a' Szent írás itili-meg, mint Bíró. A' Pápista Doctor csak azt mongya: A' Christus tudománya itili-meg az embereket; úgy mint Istennek ki adott törvénye: de azért nem a' törvény a' Bíró; Micfoda orczával mondd hát, hogy a' Pápista Doctorok ebből azt állatják, hogy a' szent írás, Bíró?*

20. Tenéked e' szent hely: *A' lélek az a'*

Dorg.
pag. 27.

Joh. 12.
vers. 48.

Dorg.
pag. 28.

1. Joh. 5.

az, a' ki bizonytságot teszzen arról, hogy a' lélek igazság: azt adgya elődbe: hogy a' Sz. írának Istenességét elég a' Szent lélek belső bizonytság tételéből meg-probálni. De ezt nem erősi-
tám a' Pápista Doctor, mondván: *Ihol a' harmadik bizonytság a' Szent Lélek:* mert mi sem tagadgyuk azt; hanem azt kérdgyük, ki által teszzen bizonytságot a' szentlélek, hogy ez a' Sz. irás? Erre te nem tudtz mit mondani.

Dorg.
Pag. 50.

21. Lépjünk tovább Hadgy békét most az Augustai gyűlésnek, kivel tudományodat merődön merősz. írának hamissan állatod. *Phülep, nem ti-éd az Augustana Confessio!* Mász(zor)is meg-találod nálam a' Pápista leleményeket (igy böcsüllőd az Apostoli Traditiokat) mellyek rágalmazásában heában fáradtz a pag. 50. ad 53. Nem az a' fel-tett kérdés, ha a' Papisták vallása ellenkezik-e a' Szent irással? azért azt a' Lajstromot, kivel az 59. levéltől fogva a' 80. levélig potrohositottad könyvedet, othon tartottad volna, mint nem a' Pápisták ellenkezésit a' Szent irással, hanem a' te gondatlan fejeddel.

22. Ha-

22. Hanem ihol az Isten könyve! kérlek forgasd reá a' leveleket, és mutasd meg: Hol vagyon irva; hogy *Purgatorium nincs*; az *Halottakért imádkozni*, és *Alamistrát adni nem hasznos* &c. Es mihent csak egygyet illyent találz, nyertes vagy.

23. Azt mondod, hogy nem a' Calvinistáknak kel e' dolgokat meg-probálni, s' meg-nyúgottak ökezen; hogy a' Pápisták a' szent irásból meg nem próbálhatták a' Purgatoriumot &c. Hallod-e ámitó *Prædicans!* Vagy próbálhatták a' Pápisták a' Purgatoriumot, vagy nem, nincs arról most kérdés; hanem, hogy a' mit hisznek a' Calvinisták, a' szent Irásban mutassák. Azért vagy hiszik hogy nincs Purgatorium, vagy nem hiszik? Ha hiszik! tehát kéfzeknek kel lenni-ek mindenkor meg-felelni minden-nek a' ki okát kérdi; és nem kel szakadniok ki zsebekből a' szent Biblia, a' mint mondod. Ha nem hiszik, vagy nem tudgyák, ha vagyon-é, vagy nincs, vakmerőül vallyák hogy nincs. Ha hiszik, és okát nem adhat-

Dorg.
pag. 124.

B

tyák

tyák hiteknek, nem Hit az, hanem vakmerő vélkedés.

24. Hogy pedig a' Pápistákat té-
szed Aſtor-rá e' dologban, 's a' Calvi-
nistákat Al-pereſsé: Tudatlan Próká-
tor vagy, Mert így ha valaki azt mon-
daná: *hogy a' te feleséged nem tökéletes
aszszon*, nem tartoznék meg-bizonyi-
tani, hanem te tölled kívánhatná, hogy
meg-mutassad tökéletességét; avagy
ha ezt okosan nem kívánhatná töl-
led, te-is ok nélkül kívánod, hogy
mutassuk-meg a' szent Írásból a' pur-
gatoriumról való tanítáſunkat, midőn
te vádolod azt a' hamiságról. Mert
akkor te vagy Aſtor. Az Aſtornak
pedig kel meg-próbálni a' dolgot,
melyből ha ki ſzakad, oda lészen ügye
baja. Ennek felette mi eddig azt tud-
tuk, sőt most-is úgy értyük, 's talám
te-is azt tartod, noha nem tudod ki-
mondani, hogy a' Calvinisták *poſiti-
vè* hiſzik hogy nincs Purgatorium.
Azért ha *affirmantis eſt probare*, a' bizo-
nyitáſtól meg nem mented a' Calvini-
ſtákat. mert a' mit űk affirmálnak, mi
azt tagadgyuk.

25. Vesd-meg magadat hát, és a'
mit

mit űk hiſznek, azt a' szent Írásban
mutasd-meg.

I. *Nincsen Purgatorium*: Bizonyá-
god: *Csak két helyet tanít az írás, hogy
vayon; Menyországot, és Poklot, azért Luc. 16.
nincsen harmadik. Hibás Domine Præ- v-22.
dicans: mert noha a' szent írás ott két. Dorg.
helyt említ, de nincs ott Menyország. pag. 97.
Mert a' hol Abrahám vólt, nem Pokol
vólt az, mert azt mondgya, hogy ő
közte, és a' Pokolban kínlódó Gaz-
dag közt, nagy mély közbe-verés,
hogy egygyik helyből az másikban, ha
kik akarnának-is, ne meheſſenek.
Menyország sem vólt az. Mert Chri-
ſtusnak jövetele előtt soha ſenki az
emberek között menyországban nem
mehetett. Azért Szent Lukácsból in-
káb ki-hozhatod, hogy a' más vilá-
gon három hely vagyon, hogysem
hogy csak kettő. Mert ha a' hoz a' két
helyhez a' Menyországot-is hozzá té-
szed, mindgyárt három helyt tanít a'
szent Írás a' más világon. Ládd é
hogy a' mely nyilat Szent Lukácsból
lővöldőſz, fejedre eſik. Vagyoné több?*

26. Szent Agoſton ſzava ez: *Har- Aug. l. 21.
madik helyet nem találunk a' szent írás- de civ. c.
ban: 25.*

ban: hanem csak a' menyországot és Pok-
lot: Szent igaz, de nem szent Irás. Es ha
ugy érted mintha ezzel ellene mon-
dott volna az Purgatoriumnak, nem
Mart. l. 1. Szent Agofton, hanem az eb szavát be-
ep. 32. szélled, meg-bocsásd *Domine Predi-*
cans. Mert

Quem recitas meus est o Fidentine,
libellus.

Sed male dum recitas, incipit esse
tuus.

Mivel hogy nem érted a' mit mond
szent Agofton, talám soha sem olva-
stad. Mert ha meg-olvastad eleit és
utólyát szavainak, meg-is értenéd?
és ha igazán meg-akarnád mondani
micsoda harmadik helyt tagad, nem
ismér, és nem talál a' szent Irásban Sz.
Agofton; soha erővel nem fognád reá,
hogy ellene szóll a' Purgatoriumnak.
Mert ő nyilván, és világossan ki-feje-
zi, hogy a' Pelagiánusok ellen dispu-
tál, kik a' keresztség nélkül meg-hólt
gyermeknek elsöben Menyorszá-
got (mint Calvinussal Te-is) az után
Pokol és Menyország között, nem tu-
dom micsoda boldogságot ígirték, 's-
az harmadik hely, kit a' Menyország
és Po.

és Pokol kivül, ugy mint két örökké-
való hely kivül, nem talál Szent Ago-
fton. Az Purgatorium pedig, nem ö-
rökké való hely, hanem csak ideig, az-
az, itélet napjáig tart. Azért a' te tu-
datlan vakoskodásođ ilyen:

Szent Agofton azt mondgya hogy
ő nem talál harmadik örökké való
helyt az Menyország és Pokol kivül.
Tehát Szent Agofton ellene mond
a' Purgatoriumnak: Jó próbálás-é?

27. Vagyoné még jobb ennél? A'
Calvinisták így-is beszélnek a' Bibliá-
ból: *Minden bűneinkből csak a' Chri-*
stus vére tisztít-meg (ez életben)
Mettzünk hát a' Purgatorium tűzével?
Kellemés Consequentia, mint szinte
amaz: Christus eleget tett vétkeink-
ért: nem szűkség tehát a' hit, Ke-
resztség &c. Ha ez te reád nem kö-
vetkezik, amaz sem mi reánk.

28. De önesük ugyan jó formában
a' Te ön golyóbis argumentomodat,
hogy jobban tetsék hamissága. [Vala-
kit minden bűneiből csak a' Christus
vére tisztít meg, (ez életben) metzzen
a' Purgatorium tűzével! De minket
minden bűneinkből csak a' Christus

B ;

vére

2. Cor. 3.
v. 5.

vére tisztít-még (ez életben :) Met-
zünk hát a' Purgatorium tűzével?
Bezzeg így immár hamis az első része.
Mert miként a' Hit és keresztség ál-
tal való meg-igazulás a' Christus vére
által vőtt segítségből vagy, mely
nélkül csak időfűsége való gondolat
sem jöhet a' mi szívünkben, nem hogy
a' nélkül egyéb érdemes cselekedete-
ket cselekedhetnénk : így a' bűnért a'
Purgatoriumban való elégtételt, és
büntetéstől való tisztítást még ez vi-
lágon éltünkben, nem Purgatorium-
ban, holtunk után, a' Christus drága-
latos szent vérével érdemellyük.

29. Végre szent Jánossal így be-
szélsz: *Kik az Urban meg-halnak, boldo-
gok* (mindgyárást) mert meg-nyú-
gosznak az ő fáradságoktól. Miert ta-
szitanám hát a' Purgatoriumi kinra?
De ennek a' Consequentianak-is sem-
mi színe nincs; hanem ha így áll jó for-
mában :

A' kik meg-nyúgosznak az ő fárat-
ságoktól, az az, szokot munkáitól,
nem taszítatnak purgatoriumi kinra.
De a' kik az Urban meg-halnak, mind-
gyárt meg-nyúgosznak az ő fáratsá-
gok-

goktól, az az, szokott munkáitól.
Ergò. De az első részét Sz. János lá-
rásában nem láttuk : sőt abban az
utolsó itélet nap után következő nyu-
godalomról vagy szó. Mely helyen
marad, noha némely igazak lelke ide-
ig Purgatoriumba vitetik; mert azok-
is boldogok, üdvözülnek, és Istenhez
mennek, de Purgatorium által; mint
a' ki azt mondgya, hogy a' malom
úczából a' Calvinisták Synagájába
mégyen, noha a' Mészár szeket el nem
kerüli.

30. De ám bár mind az első, mind
a' második része argumentumodnak,
Isten könyvébe legyen-is, még-is a'
Consequentia meg-csálhat: mint ez:
*Qui odio habet animam suam in hoc
mundo, in vitam æternam custo-
dit eam. Joh. 12.*

*Qui facit iniquitatem, odio habet a-
nimam suam Ps. 10. ergò.*

*Qui facit iniquitatem, in vitam æter-
nam custodit animam suam.*

A' Consequentia azért vagy va-
gyon meg-írva a' szent írásban, vagy
nincsen. Ha meg-vagy írva, *da de-
monstrandi.* Ihol a' Biblia. Ha ott va-

gyon szórúl szóra: nem csak Consequentia, hanem nyilván való szent írás. Ha nincs ott írva ő maga, hanem csak az vagyon ott írva, a' miből az olyan Consequentia következik, mutasd meg szent írásból, mint ismerhetskük bizonyolon, hogy jó következés. Soha pedig ezt a Szent írásból meg nem mutatod, mert a' Consequentia jó vóltáról eleget írt Aristoteles, de egy bötűt sem íratott Isten a' Bibliában.

31. Ha azt mondod, hogy a' Calvisták az olyan Consequentiaikat ugyan a' szent írásból tanulják; mert igen világoson következnek: miért nem láthatták azokat a' Pápisták, Lutheránusok &c. sőt tagadgyák azokat a' szent írásban lenni; avagy csak a' Calvisták oly szemefek, és fényes okulárral bővelkedők? Miért nem látták azokat az olly igen világos Consequentiaikat ama' fényes számú, és ébren vigyázó régi szent Atyák, ennyi sok száz elztendőktől fogva, hanem inkább azokkal ellenkező dolgot *Repugnantiát* láttak a' Sz. Írásban? Ha igen világoson következ-

keznék, bizony azt a' világosságot, a' kinek egészséges az agya, megláthatta. Minnyajan mi Pápisták a' régi szent Atyákkal tagadgyuk a' te Consequentiaid világosságot. Azért mit mondasz? Ha eszefek a' Pápisták, és a' szent Atyák; bizony a' te Consequentiaid bolond, nem világos; mert a' világost senki, ha eszes, nem tagadhatta. Ha a' Consequentiaid világos, az egész Keresztény világot bolondá télszed; noha ezt nem mered kimondani: hat mit? azt, hogy a' Cassai Calvista Prædicans könnyen megcátozódhatik, és mikor szárazra akar hággni, seppedékbe térsz lábát. Azért minden ember eszén járjon, és csak a' sz. Írásnak emlegetésire, ne adgyon hitelt consequentiázásának. Mert.

32. Valamit cátozódhatatlanúl a' sz. Írásból nem bizonyíthatni, azt nem kel hinni Calvista hittel. De a' Calvista Cassai Prædicans Consequentiajának jó vóltát szent írásból nem bizonyíthatni. Tehát azt nem kel hinni. Azért a' mit illyen consequentiával ki-hoz, azt sem kel hinni. Tehát valamit tanít a' Romai Ecclesia

ellen, abban semmit nem kel hinni ;
mert abban semmi sincs a' szent iras-
ban, hanem az ő ő-kos agyában ko-
holt találmany.

33. Nem mondom azért, hogy a'
szent irás mondásiból csinált Conse-
quentiák, mind roszszak : sőt azt val-
lom, hogy nincs oly tudománya a' Ro-
mai Ecclesiának, melyet jó követke-
zéssel ki nem hozhatni a' szent irásból.
De mi nálunk bizonyos mód vagyon,
melyből tudjuk, hogy csalatkozha-
tatlan a' mi Consequentiaink, tudni il-
lik mikor azt az Ecclesiának közönsé-
ges itileti jóvá hadgya. A' te Conse-
quentiaid pedig (mivel hogy vallafod
szerént az Ecclesiának, annál inkább
tenéked bizonyos hiteled nincsen)
csak emberi gyanúságok, és bizony-
talan vélekedések ; 's még-is Isten sza-
vának kiáltod ; melyekre egy okos
ember, nem hogy lelkének üdvössé-
gét, de csak egy rühes kecskének a'
bőrét sem bizná. Itild-meg magad ha
gondolatidnak alkotmányit Isten igé-
je gyanánt nem adod-é halgatoid elei-
be, és ha nem tátod-é szádot az égre,
mikor így-is bizonyítod, hogy

34. Az

34. Az halottakért imádkozni 's- Pag. 99.
alamisnátadni, nem hasznos.

Mert : *Micsoda váltságot adhat vala-
ki az ő lelkéért.* Azért &c. Kettő a'
lelki váltság. A' bűnöktől fel nem vált-
hattyuk lelkünket, mert ingyen Isten
ajándéka a' bűn bocsánat: de a' bűn- *Dan. 4.*
tetést le-szállíthattyuk alamisnával. *v. 24.*
Jól lehet az örök kárhozatnak bünte- *Tob. 12.*
tése egyszer s'-mind meg-bocsáttatik *v. 9.*
a' bűnnel, de egyéb büntetések fen-
maradnak. Mert, meg-kelel hálnunk
az Eredet szerént való bűnért: egyéb
Isteni csapásokat kelel szenvednünk
bűneinkért, noha Christus eleget tett
értünk. Szent Cypriánus, azt írja : *Dorg.*
hogy halálunk után sem a' poenitentia *pag. 99.*
tartásnak, sem az elég tételnek semmi
ereje nem leszen : Hát szent Cypriá-
nus állattya az halottakért való imád-
kozásnak 's alamisnálkodásnak ha-
szontalan voltát : Ez a' Consequentia-
is hamis. Mert ha maga könyvében
olvastad a' Cypriánus mondását, nagy
tudatlanság benned, hogy meg nem
értetted ; hogy ő az érdemes Poeni-
tenciáról, és elég-tételről szoll, kinek
helye nincsen az más világon : de azt
nem

nem tagadgya, hogy az Purgatorium-
ban lévő lelkeknek bűnökért az ele-
yenek eleget nem teh-tnek érdemi
imádkozással, &c. Szent Gergely pe-
dig azokról szól, a' kik veszendő ál-
lapotban meghalnak, mert azoknak
más ember fedezése nem használ,
Lászluk a' harmadikat.

Csak két Sacramentum va- gyon.

Mat. 28.

19.

35. Mert: Urunk csak két Sacra-
mentumot szerzett. Es másutt. A'
Christus oldalából vér és víz folyt. A-
zért &c. De ez nem consequentia,
hanem bolondozás. Mert sohult a' sz.
írás nem írja, Micsoda a' Sacramen-
tum? Hány Sacramentum vagyon?
Sohult a' Keresztiséget, és Ur-vacso-
ráját Sacramentumnak nem nevezi.
Sohúl nem mondgya, hogy Christus
csak két Sacramentumot szerzett;
Abból pedig, hogy az Ur két Sacra-
mentumot szerzett, szinte ugy követ-
kezik, hogy *csak* két Sacramentum
vagyon, mint hogy csak két ember
vagyon Cásán, mert két Cassai em-
bert

bert emlegetz: Czeglédi István's Cz3- Iaphetke.
glédi Palkót. De mint bizonyítod, tit,
hogy.

Az Ur Vacsora nem áldozat?

36. Ezt cselekedgyétek az én emle-
kezetemre. Ergo. Az Ur vacsora nem
áldozat. Szép Bibliai Consequentia!
mint ez: Czeglédi nagy Doctor; Az-
ért nem Ember. Nem az a' kérdés Mi-
csoda áldozat? csak emlekeztető-é,
vagy Isten engesztelő? hanem, ha az
Ur vacsora tulaidon, és igaz áldozat-é.
Te erre nem tudsz mit mondani, ha-
nem gonosz lelki isméréteddel veszte-
geted szent Agoston mondasát c. se.
mel Christus. dist. 2. (te gondatlanúl
câdem irtad mintha elébb azont citál-
tad volna) a' hol oly dolgot és mon-
dást írsz lenni, a' ki ott nincs: és így
akarod meg-jáczottatni, tévelyíteni,
és kábítani az te utánnad vált költséget.
Vállyon ugy mond, 's a' Christus meg-
áldoztatik - é a' szent vacsorában?
NEM, hanem az, minékünk, Hatalának
emlekezetire való. Így szól pedig ott
szent Agoston; (előttem vagyon)
Quoties Pascha celebratur, nunquid to-
ties

ties Christus moritur? sed tamen universaria recordatio representat quod olim factum est. Vallyon, ugymond, Christus meg-hal-é mind annyiszor, valamenyiszer Hufvét napját üllyük; mindazonáltal esztendőnként való emlékezeti jelenti azt, a' mi régen történt. Hallod? nincs itt semmi emlékezet arról; *vallyon Christus áldoztatik-e a' szent vacsorában?* Ha te, tudatlan ember, Deákul írtad volna le a' sz. Agoston szavait, 's az után tötted volna magyarázatodat, eszében vehetné minden okos ember vakmerő és hitető hamis csálárdságot. Ha tovább olvastad volna szent Agostont *ep. ad Bonif. magad-is eszedben vetted volna, mit mond szent Agoston: Nonne semel immolatus est Christus in seipso? & tamen in Sacramento omni die immolatur:* hogy ugyan azon Christus, melly ő magában (a' keresztfán véresen) áldoztatott, a' szent Sacramentomban minden nap áldoztatik (vér nélkül) Nem pirúlsz? még ha pirólbacz orcza vér nélkül.

37. Meg-bizonyítád hiszem a' Calvista tudománt a' szent irasbol. Nyer-

e. semel immolatus dist. eadem.

tes vagy benne', mint Bertók a' csikban! Ládd-e hogy csak vak Bial módgyára, kemény talban verted a' fejedet magad sérelmével; kit hogy töb jajjal érezz-meg, majd más sós eczettel mosom sebeidet. Mennyük a' második okra.

A' MASODIK OKRUL.

Ez a' második ok a' Calvista vallásbúl meg-térése.

Mert bátorságos, hogy a' Pápista hitben idvözülhetünk.

Bizonság: A' melly vallásban szentek vóltak, és idvözültek a' Régiek, az Apostolok idejétől fogva Calvinusig; bátorságos, hogy abban mi-is szentek lehetünk, ha erkölcsünk meg-felel vallásunknak.

De a' Pápista vallásban szentek vóltak, és idvözültek a' Régiek.

Tehát bátorságos, hogy a' Pápista vallásban mi-is szentek lehetünk.

Első része tagadhatatlan. Az másodikat egyáltalában tagadni, nagy esze felejtésnek itéled magad-is;

mert

mert ugymond, a' Pápista vallásban Calvista szentek láthatatlan praedestinatusok voltak, és csak azok idvözültek:

39. Deezzel a' felelettel tellyeséggel meg-vallod, hogy avagy senki Calvinus előtt nem idvözült, avagy Pápista hitben idvözült. Mert ha érted mit beszélsz, azt mondod, hogy Kopasz János előtt, bizonyos, külső, és látható gyülekezet nem volt, mely a' Calvinus tudománya szerént tanított volna mindenben. Tehát igaz Calvista hit sem volt. Mert.

Szent Pál nyilván írja; hogy a' Hit hallásból vagyon, a' Hallás praedikálásból; a' Praedikálás Istentől küldett Tanítók által. Azért ha Calvinista Tanító Doctorok nem voltak a' Pápistaságban, Calvinista idvözítő Hit sem volt. Tehát ha a' Pápista vallásban valaki szent volt, és idvözült, Pápista hitben idvözült. Búj-el hát a' titkos láthatatlan Ecclesiáddal, melyben sem igaz Hit, sem üdvösség reménsége nem lehet. Senki abban ne maradjon ha veszni nem akar, Hanem abba azerős és számtalan üldözések

zések ellen győzedelmes Romai Ecclesiába mennyen, melyben éltek és idvözültek valakik az egész kereszténységtől szenteknek nevezetnek, és a' mely fok vér és halál között szüntelen egy más után következő Páztörökkel, és külső vallás szerént is mindenkor fényeskedett. Mert lehetetlen hogy valamely gyülekezet külsőképpen Pápista, kövessen Török vallást, mindazáltal Christus láthatatlan Ecclesiája legyen. Mivel a' ki szível hiszen az igazulásra, szájjal kel vallást tenni az üdvösségre. Valaki Christust meg-tagadgya emberek előtt, meg-tagadtatik Christustól.

40. Azért el-áruod hamisságotat, mikor azt mondod, hogy a' Pápistaságban lappangó Calvinisták csak külsőképpen hódoltak a' Romának.

Mert miképpen lehetett lappangásban valamely vallás tanító nélkül? mikor bujtak effele suttomban. Ki volt annak neve? kitől úgy meg-ijedtek! honnan tudod hogy ezek a' bújkáló szentek Calvinisták's nem Lutheristák voltak? &c.

41. De te csak azt mondod, hogy

a' *Tunc ad Nunc non valet.* Mert a' mostani Pápista vallás bálványozó &c. En-is csak azt mondom. A' mely Pápista vallás volt régenten, melyben üdvözültek a' régiek, most is az. Régenten nem volt bálványozó. Azért most sem. Avagy ha jámbor vagy mutafs egy börtöt a' szent írásban, melyben ellenkez e' mostani Pápista vallás a' régivel? ha nem mutathatod meg nem mentlek a' hazug káromló névtől: hazugságtól pedig meg nem mentnek ama' hívságos vakoskodásid:

Dorg.
pag. 137. 42. I. A' Pápista vallás a' Szenteket segítségül hija. Azért Bálványozó. Első öt száz esztendőben-is a' keresztyénség hitte és tanította a' szentek segítségül hívását 's nem volt bálványozó, a' mint Szent Agoston *fidelissimus testis* leg-hitelesb tanú megmutattya. Tehát most sem.

II. Az Házasságot és eledeleknek etelét meg-tiltani ördögi tudomány. A' Pápista vallás meg-tiltya a' Papoknak a' házasságot, és bizonyos napokon némely eledeleknek etelét. Azért ördögi tudományú. Subsume Domine

mine Prædicans. Te-is a' szent Irással tiltod a' házasságot az attyafiak között: 's talám vagy on oly eledel a' kit nem szerez 's meg nem eszel. Hát te-is ördög tudományú vagy?

III. A' Pápista nem hiszi keresztyéni hittel hogy ő üdvözl. Tehát a' Pápista hitben kételkedik ember. Te sem hiszed keresztyéni hittel a' mit Istent nem jelentett. De hogy te üdvözl Istent meg nem jelentette. Azért keresztyéni hittel nem hiszed hogy te üdvözl. Tehát kételkedel? Ládd-e mely balgatagúl mutatod hogy régenten tiszta Apostoli tudomány volt. most attól el-tántorodott a' Pápista vallás. Valamig azért meg nem bizonyítod hogy Calvinus előtt a' Pápistában valaki nem pápista vallás, és hit szerént szent volt, és üdvözl, mind addig fen marad az Második ok igazsága, és az ó-kos Cálvista Prædicans hazugsága.

43. Csak fogás az: hogy a' Pápisták között sokan meg-győzettek lelkük ísméretiben, 's azt vallották a' mit a' Cálvisták; mert nem csak Pápista, de csak egy ember sem volt Cálvinus előtt.

előtt, ki a' Hit dolgában azt követte és tanította volna mindenkben a' mít Calvinus. Hogy pedig némely mondasért, hamissan alitod, hogy Calvinistákkal egy értelemben vóltak, azal nem térszed Calvinistákká, sem nem igazitod a' Calvinista vallást. Azért mendegellyünk a' Harmadikra. Lásán járj! El ne efsél, mert la mint szédeleg a' fejed. Majd itt jó irtet adok szédelgés ellen.

A Z H A R M A D I K O K R U L:

Ez-is felette nagy indító oka vólt a' Calvinistáknak vallása változtatására. Mert:

Az hit dolgairól bizonyost nem mondhatni a' Calvinus Táborában.

44. **B**izonyosság. A' Calvinisták azt vallyák, hogy bizonyos csatlakozhatatlan, és Isteni Hittel nem hihetünk egyebet, hanem csak a' mit szent írásban találunk. De a' Sz. írásban nem találunk írva, vagy nevezet

szerént egygyenként, vagy közönségesen a' Bibliának minden könyveiről, hogy azok Istentől irattak, és olly tisztán 's éppen marattak, mint az Isten iratta. Tehát azt bizonyos hittel nem valhattuk. Tehát a' hit dolgairól semmi bizonyost nem tudhatni.

45. Ennek a' bizonyoságnak első része a' Calvinistáké. A' Második részét tagadod te, 's így mutatod a' sz. írásban, hogy a' Bibliában foglalt könyvek egygyül egygyig mind Istentől irattak &c. Mert. Az Isten szóllot Prophetáinak általa, kik eleitül fogva vóltanak. Azert vagyon közönséges írás, hogy Isten notariáltatta a' szent könyvet. Jó következése ez? *Isten szóllott azok által?* Látod-e, hogy az elől járó propositio és mondas, nem oka az következésnek, és hogy ollyat hoszbé az utolsó mondasban, ki az elsőben semmiképpen nincsen. Illyenek mind a' több consequentiáid-is, csak szó szaporítás, 's helytelen ámitás.

46. Arra pedig ha el-kell-e hinni, hogy a' Biblia olly tisztán maradott mint Isten iratta, csak azt mondod:

C; hogy

Luc. i.
v. 70.

hogy nem hiszed, hogy az Isten iratá-
sa után meg-vesztegetődött volna:
En sem hiszem azt, sőt a' mely keresz-
tény hittel vallo, hogy Christus
meg-hólt érettem, azon igaz hittel
vallo, hogy az Anya-szentegyház-
ban, igazán, és a' hitre's jo erkölcsre
néző dolgokban, hamisítás nélkül
ugy maradott nálunk a' Proféták és
Apostolok irása, a' mint azoktól irat-
tanak. De mivel hogy Te csak azt hi-
szed bizonyosan, a' mit vagy vilago-
són a' szent írásban találsz, vagy on-
nan ellene mondhatatlan igaz okos-
kodással ki-hozsz. Azért nem hihe-
ted, hogy éppen, és tisztán ugy ma-
radott az Apostoli írások börtüje, a'
mint elsőben iratott, mert a' szent í-
rásból meg nem mutathatod.

Dorg.
pag. 206.
Dorg.
pag. 209.
Luc. 16.
v. 29.
47. Azt mondog: hogy, soha Chri-
stus Moysesre és a' Profétákra nem
igazitott volna, ha szennyes Bibliát
sáditott volna. Ez igaz: de az a' kér-
dés; honan tudhassuk azt bizonyos-
sán, mellyik az a' meg né szennyesedett
szent írás, kire Christus Urunk iga-
zit? A' Pápista Doctorok kiket citálz,
meg-vallyak, hogy a' Sidó és Görög
börtü-

börtüben meg 'nem vesztegetődött a'
szent írás. Nem tusakodunk ellene,
Mert az egész Ecclesia arról bizonyosá-
got tézen. mely ha helyes, helyen
vagyon a' dolog: ha bizonytalan az
Ecclesia bizonyosága, heába ezek írá-
sival való bizonyításod.

48. De ámbár a' Bibliában azt olvas-
nók-is, hogy a' Biblia Isten ígéje: Sőt
bar a' Biblia könyveinek száma, és lai-
stroma benne írva volna-is; arról az í-
rásról is, melyben ez a' laistrom találtat-
nék, ugyan azont mondhatnók; hogy
írva nincsen, hogy azt Isten iratta.

49. Meg-engedtem: hogy a' tel-
lyes szent írás Istentől ihletett: de in- *2. Tim. 3.*
nét nem sül ki; hogy a' Moyses köny- *v. 16.*
ve szent írás; hanem csak az; hogy,
ha a' Moyses könyve szent írás, tehát
Istentől ihletett. Mint mikor azt mon-
dog: hogy egy Cálvista sem szeret-
heti Istent tellyes szívből, azért Péter
bíró sem, ha Cálvista; de előbb kellene
meg bizonyitanod, hogy Péter is az. *Dorg.*
Semmi képpen azért nem lakatolha- *pag. 509*
tod-bé az ajtót, hogy ez a' Conclusio
ne jöheffen ki: Nem igaz hogy semmit
keresztényeni hittel nem tartozunk hinni
a' mit

a' mit szent irásban nem olvastunk, &c.
és így a' Cálvistiká Fundamentumá-
nak nincsen Fundamentuma.

50. Hát még ha ezt-is hozzáadod;
hogy a' szent irásban foglalt igaz tu-
domány a' szent Irásnak igaz értelmé-
ben áll? (Mert a' bötű (igaz értelem
2. Cor. 3. nélkül) meg-ól: és a' mint szent Pé-
v. 6. ter szól, *veszedelmet szerez*, ha ha-
2. Pet. 3. missan értetik: és az Isten szava, csak
16. abban az értelemben Isten szava, mely-
ben Istentől mondatott.) mi követ-
kezik? az hogy a' hit dolgaiban Te sem-
mi bizonyított nem tudhatsz; mert a' sz.
írás igaz értelmének bizonyosan vé-
gére nem mehet; mivel oly irás ma-
gyarázót né nevezheted, mely annak
igaz értelmét tévelyédhetetlen igaz-
sággal tanithassa.

Dorg.
48. 221. 51. A' szent irást téfzed jó magyará-
zóvá; mert a' szent irás értelmes úgy
mond, a' szent irásból világossíttuk:
egygyik szent irás a' másikat szokta vi-
lágosítani. E' mind jó, csak hogy eb-
ből nem következik, hogy a' szent i-
rás csak önnön maga jó magyarázója
mondásinak; Mert egy az; hogy egy
írásnak a' másikkal való egy be-vétele
olly

olly által kel lennie, kiről bizonyosok
lehesünk, hogy meg nem csalhattatik
abban, hogy ugyanazon dologról
vagyon szó mind a' két helyen; és
hogy egygyik világosb a' másikkal
olly értelme legyen, a' minemű ő
javall. Ezeket pedig a' szent irásban
senki nem találta. Más az, hogy gya-
korta nem találhatni ugyan azon do-
logról világosb mondat, mely mellé
érthető a' homályos bötű: mint *lex*
peccati, *lex membrorum*, *Corpus pecca-*
ti baptizari pro mortuis &c. ennek fe-
lette nincs oly világos mondat, mel-
lyet a' Tévelygők hamisra nem fordít-
nak, és Tévelygések mentségére nem
csigáznak, egygyiket a' másikkal akar-
ván magyarázni. Végre ha minden-
kor a' közbe vetett mondatnak igaz
értelmét más hasonló írással kel ma-
gyarázni, soha vége nem lesz az i-
rásnak egy máséhoz vetésében, avagy
oly írásra kel jutnunk, melynek értel-
me más irásban nem találhatik.

52. Az-is igaz hogy a' szent Lélek-
től kel venni az irásnak igaz értelmét;
de az a' kérdés ki által, és mi módon
adgya előnkbe a' szent Lélek ezt az

Cs

igaz

10. igaz értelmet. Mert *a' Hitnek hallás-
u. 17. ból kel lenni.* Tehát valamely bizony-
ság meg csálatkozhatatlan Tanú által
előnkbe kel adni, hogy *e'* mondást
Ez az én testem, nem kel tulajdon ér-
telemben venni, *a'* mint mondod. Ha
Dorg. *a'* szent írásban ízlő szent Lélek ki-
rag. 225. jelenti, minémű értelemben kel ven-
ni az Isten szavait, Ihol *a'* Biblia! mu-
tatsd-meg, hol mondgya *a'* szent írás,
hogy azt *a'* mondást így kell érteni?
Ha meg nem mutathatod, hogy me-
red mondani, hogy *a'* szent írás ki-
jelenti, minémű értelemben kel az ő
mondását venni? Húsz szent írás he-
lyeit hozod elő, de egy sem fejezi-ki,
hogy azt *a'* mondást úgy kel érteni.

53. Nem igaz hogy *a'* Sacramen-
tomi szó *a'* szent írásban nem vétet-
nek tulajdon értelemben. Mert mi-
kor az írásban *a'* Bárány által menetel-
nek; *a'* környül metélkedés frigynek
mondatik; ugyan valóságos Barany,
környülmétélkedés értetik, mint *a'*
Kereszttségben, *a'* vizen és mosáson
valóságos víz és mosás, nem valami
más. Mivel pedig minden Sacramen-
tom Istentől rendeltetett jele valami-
nek;

nek; *a'* mennyiben jel, nem monda-
tik tulajdon értelemben jegyzett do-
lognak: *A'* Bárány, által menetelnek
&c. De mivel hogy az oltári Sacra-
mentom nem csak üres jel, hanem oly
jel, melyben jelen vagy *a'* jegyezte-
tett dolog-is, azért midőn *a'* meg-fe-
szült Christus teste emlekeztető jel-
nek mondatik, azzal ki nem rekesz-
tetik *a'* Christus teste vere *a'* Sacra-
mentomból.

54. Nem szent írás, hogy Christus
az égben lévén, egyszer's mind *a'*
földön nem lehet, &c. Nem-igaz,
hogy ha ezeket *a'* szokat: *Ez az én
Testem;* börtő szerént veszfűk, *e'* lé-
fzen értelme: *E' kenyér mellyet kezem-
ben tartok, én testem.* Mert *a'* kenyér-
ről sem magán, sem mással egygyütt
nem mondhatta Christus, hogy az *a'*
kenyér ő teste. Mert szinte olly bizo-
nyos, hogy *a'* kenyér nem Christus
teste, mely bizonyos, hogy te nem
vagy Szamá; hanem ha *figuratè.* Te-
hát *e'* szóval *Hoc, Ez,* nem *a'* kenyeret
mutattya, hanem azt jelenti; hogy
a' mi *a'* kenyérnek külső színe alatt
vagyon, igazán Christus teste az.

55. A' több magyarázási bizony-
ságit elő számlálni idő vesztés : mert
nem szent írás magyarázási, hanem
emberi elméből faragot *consequentia*k,
mellyeknek ketség kívül vettettet hi-
telt nem adhatunk, mert azokról a'
szent írás nem ád bizonytságot. Má-
funnan pedig meg mutatod okosko-
dásidbül, hogy kevés fávat nyaltad a'
Dialecticanak, midőn így-is vakosko-
dol :

Dorg. 18. 337. *A' Szűz méhében formáltatott Chri-
stus teste nem kenyérből és borból való,
De a' mely Test a' Sacramentomban
vétezik, kenyérből's borból való. Azért
a' mely Test a' Sacramentumban véte-
zik nem a' Test, mely a' Szűz méhében
formáltatott.*

56. Ez bizonytságod valóban meg-
mutattya helytelen Consequentia'dat.
Mert ha a' kis dialecticádból ki né szá-
katt az a' folium, a' hol in *secunda fi-
gura ex majori particulari nihil conclu-
ditur* : onnét meg tanulhattad volna,
hogy az argumentumodnak első pro-
positioja ilyen, mintha valaki így bo-
londoskodnék veled :

Az Anna méhében formáltatott
Præ-

Prædicansnak nem vőlt szakállá. De
a' mély Prædicans a' kiáltó székiből
prosmál, annak szakállá vagyon. Azért
a' mély Prædicans a' kiáltó székiből
prosmál, nem az a' ki az Anna mé-
hében formáltatott. Helyes-é ez D.
Prædicans? hanem helyes, vallyon
miért? Nem de azért-é mert az első
részében nem egy általlyában és kö-
zönségeffen minden helyre és időre
nézve vétetik a' Prædicans, hanem
csak az Anna méhében való állapot-
tya szerént: a' másodikban pedig em-
ber-kori *circumstantiá*val. Azért a' te
Jozan (magad mondád) okoskodásod-
ról-is, így gondolkodgyál : hogy az
első propositióban, a' Christus Testét
érted csak a' menyiben a' Szűz méhé-
ben formáltatott : az másodikban u-
gyan azon Christus testét érted, az
Sacramentomi módgyával. Es így a'
tenégy lábú oktan *quatuor terminorum*
argumentumod botlik.

57. Illyen jőzan okoskodásod ez. Dorg.
is: Ha a' Christus teste a' Sacramen- pag. 231.
tomban vagyon, ott kell a' Híveinek-
is lenni; Mert: Valahová a' Bárány
megyen, a' Szent-i is követik. De az

Ur-

Ur-vacforájában nincsenek ott. Ez hasonló amához: Christus mondgya: A' hol ő vagy on az ő szolgája is ott vagy on: De a' Christus szolgája nincs az Ur-vacforában. Tehát Christus sin-
cse.

Ha ez jó, csinálly ehhez hasonlót: Ubi est Christus, ibi & Minister (Prædicans) Sed Christus fuit in cruce in medio latronum. Ergo & Minister (Prædicans) Ha ezek helyes consequentiák, nem tudom mi legyen a' helytelen. Azért ha kész vagy fogadafod szerént, minden ruhádban oda ugrani, hol leg-mélyebb az Hernád, im én meg-mutatom, hogy helytelen Consequentiákkal éltél:

58. A' több józan okoskodásid csak illen Részeg emberhez illendő észte-
lenségek, azzal dicfiretefek, mert ugy ki-mutatták tudatlan hamisságodat, mint Noé turpisságát, hogy magad se tudgyad azt be-fedni, se Japhetkéd palástolni. De mit használ a' gyermeki pók halló palástolás be-röntött fejed-
nek? ugyan csak ki tetczik hogy nem volt Cerebrumod, mikor e' falban-is verted szegény fejedet.

A' NE-

A' NEGYEDIK OKRUL.

Hogy a' Cálvinista Gyüle-
kezet nem igaz Ecclesia.

59. Mert Lehetetlen hogy az a' Eph. 1. v
Gyülekezet Christus Ecclesiája- 12. Rom.
ja legyen, melynek az Apostolok idejé- 1. 14, 17.
től fogva minden időben Tanító Do- 1. Cor. 11
ctori, Pásztori Gyülekezeti nem vol- v. 26.
tanak.

De Tagadhatatlan igaság az, hogy Luther előtt ezer esztendőnél tovább egy Doctora, Lelki Pásztor, és Tanítója nem volt a' Cálvinista vallásnak. Azért lehetetlen hogy a' Cálvinista gyülekezet Christus Ecclesiája legyen.

60. Ez első *propositió*, a' Calv-
isták (ugy mond) semmire kellőnek tartják. De te semmire kellő ember létszel, ha meg nem mutatod, hogy az Apostolok idejétől fogva valamely időben a' Christus Ecclesiája Isten igé-
jének hirdetése és Szentségek szolgál-
tatása nélkül volt. Ha ezt meg nem mu-
tathatod, meg-bocsás ha mi többet
hiszünk szent Pálnak, hogy sem Te-
néked

Japhete
m. 74.

Japhetke.
tit.

Rom. 11. néked. Sz. Pál írja: hogy a' Hit nem
v. 14. lehet prædicállás nélkül: tehát a' hol
Hit vagyon, Tanítóknak kel ott lenni.
A' Christus Ecclesiája hit nélkül nem
lehet; tehát soha Tanítók nélkül sem
Eph. 4. maradhat. Azért mondgya szent Pál:
v. 12. Hogy Isten az Ecclesiában szintén ad-
dig mig minnyájan eleibe megyünk,
Tanító Doctorokat, és Pásztorokat
tart. Tehát az, az igaz Ecclesia mely-
nek minden időben Tanítói vadnak.
Mert a' Te Cerebrumod Izerént-is ugy
tetzik a' földön vitézkedő Ecclesia,
nem egyéb, hanem azoknak gyüleke-
zete, kik az Isten igéjének igazán va-
ló hirdetésében, és Sacramentumok
szolgáltatásában egygyeznek.

61. Azért a' bizonyásnak első
propositiója, nem semmire kellő. De
Te semmit az ellen nem tudsz okos
emberhez illendőt mondani, hanem
csak az Ecclesiádnak láthatatlansága-
ban vakoskodol, noha ugyan csak
heában. Mert ha nincs oly Ecclesiája
Istennnek e' földön melyben igaz Hit
nincsen: Ha nincs ott igaz Hit a' hol
prædicállás, Isten igéjének halgatása
nincsen, tehát nincs e' földön látha-
tatlani

tatlan Ecclesia, mert lehetetlen hogy
az a' gyülekezet láthatatlan legyen,
mellyben prédikálók és halgatók van-
nak. Azért, hogy ha a' Cálvisti gyüle-
kezet igaz Ecclesia, mindenkor látható
völt; tehát Cálvinus előtt is Tanító-
nak kellett lenni, kik az igaz Cálvisti
Hitet hirdették; Tehát halgatóknak-
is kellett lenni? kik a' Tanítók tudo-
mányát vették és követték: tehát
gyülekező helynek is kellett lenni,
melyben az Isten igéje hirdettetett,
és a' Sacramentumok szolgáltattak.
De ha minden Nemzetségek, Tarto-
mányok, Varosok historiait, min-
den Egyházi Doctorok írásit által öl-
vasod-is, sohol egy embert sem találsz
neveztetni, ki valaha ezt a' Cálvisti
vallafodat tanította, hitte és követte
volna. Quis? Ubi? Quando? Ki völt
Hol völt? Mikor völt?

62. Mit mondasz itt itt Domine?
Ha láthatatlan völt Cálvinus előtt a'
te Ecclesiád, jó okulárodnak kel len-
ni, hogy lathasd, és újjal meg-mutasd
a' Láthatatlan Ecclesiát, annak Pász-
torit és Tanítóit: Ha pedig meg-mu-
tathatod, tehát Cálvinus előtt nem

D

völt

Dorg.
pag. 193.
l. 9.
E 67. ad
178.

Dorg.
pag. 174.

Dorg.
pag. 355.

Cal. l. c. 4.
n. 38. l. 4.
c. 18. n. 18

volt láthatatlan. De te egygyütt azt mondog, ha láthatatlan volt: másutt a' Luther előtt való Doctorok írásiban mutatod (hogy már) a' Calvinisták Helvetica Confessióját a' fol. 313. ad 337. sőt a' Pápák saját írásiban a' fol. 338. ad 348. tehát látható volt. Mert az Ecclesia annyiban látható, a' mint mondod, a' menyiben látható Tanítói vannak. De a' kiknek neveket, helyeket, idejeket fel-irtad a' Calvinistákkal egygyet értett Papistáknak, azok láthatók voltak. Azért a' Calvinista Ecclesia Calvinus előtt látható volt mindenkör, és láthatatlan volt valamikor, tehát volt, 's nem volt. Azért te-is bizonyítod azt, 's nem bizonyítod; mutatod, 's nem mutatod, &c. még-is azt vitatod, hogy a' régi Papisták egygyet értettek te veled; holott magad sem értesz egygyet magaddal; se Calvinus Apáddal; ki azt írja: hogy a' Régiek minnyajan valakiknek írásai nálunk vannak tévelygettek: Es *Omnes Reges & populi, à summo usque ad novissimum Missæ abominatio inebriavit.* te pedig még dickekedel az régi szent Atyákkal való (hogy

(hogy már) barátságos, és Helvetica Dorg. vallásod szerént való Atyafiságos régi- pag. 212. ségben: Jól lehet senki azok között ad 336. ut a' kiket emlegetsz egy sem volt, a' ki 343. ad csak egy czikkelyében-is az Helveti- 348. ca Confessiódal egy értelemben volna a' Papista vallás ellen.

63. Calvinista vallás ez: Hogy a' szent írás magatúl elégséges méltosá- Dorg. gú, és az nem függ az emberektől. pag. 213. Mi is azt vallyuk, de nem egy értelem. ben Calvinussal, ki hamissan írta: hogy Cal. l. 1. a' Catholicusok vallása szerént, csak an- c. 7. n. 1. nyi böcsülleti vagyon a' szent írásnak, l. 4. c. 9. a' mennyit enged néki az Ecclesia. Es n. 14. hogy azért helyes a' szent írás, mert ugy tetzett az embereknek. Mert a' Catholicusok csak azt vallyak, hogy az Ecclesia Apostoli Traditióból, az az kézről kézre adott tudományból, ismérteti velünk a' szent írást, miképpen az ötvös ismérteti az aranynak jó- ságát, avagy miként Keresztelő Szent Janos mutatta Christust. De ebből nem sül, hogy az emberektől függ a' szent írásnak méltósága quo ad se magára nézve, mert nem az Ecclesia ad méltóságot a' sz. írásnak, mincs-is ha-

calma arra, hogy szent írásá tegye, a' mi nem szent írás, hanem meg-muttatya mellyik a' szent írás. Csak ilyen értelemben mondgya pedig Bellarminus *hogy a' szent írás Ecclesiától függ*, nem a' mint tegonofzúl magyarázod.

64. Ezt-is Cálvinista Hitnek mondod: hogy a' szent írásban tellyeffen meg-vadnak írva valamellyek tartoznak mind az üdvözítő Hitre, 's mind az Istenes életre. A' Catholicusok-is azt vallyák az 540. esztendőben élő Justus Orgelitanussal, a' kit citálíz: de nem olly értelemben, hogy valamit hinni kell, azt neme és nevezete szerint a' szent írásban találhatni, hanem hogy a' szent írásban minde-nek fel-talaltatnak vagy nyilván, vagy olly tanítóra mutat, (ugymint Ecclesiára) kitől kell tanulni, a' mit nevezet szerint abban nem találhatni.

65. Vallásod azt tartya: Hogy a' szent írásból kel meg-tanulnunk a' tudományoknak meg-probálását: Kelemen V. Papa azt írja: A' sz. írásból minden ember egész 's erős regulát vehet, de úgy, ha a' szent írást az

Anyá-

Anyaszentegyháznak igaz magyarázattya szerént veszfűk. Azért Kelemen Papa erőfíti vallásodat. Erős Cálvístává lett volt hiszem Kelemen! De úgy látom, azt sem érted mit mondasz, ha azt hiszed felőle, hogy lelki isméreti ellen, maga értelme ellen vallásod szerént szólott. Az-is bar úgy légyen, azt hiszed-é, hogy valaki némely dolgokban egyet ért és mond a' Cálvinistákkal, tellyeségeffen az ő hiteket valya? Nem de a' Török több dolgokban, hogy sem Kelemen, azt hiszi-é a' mit Te? miért hogy nem irod azt-is a' Calvinista hiten valók laistromába? De azt bolondúl cselekednéd; tehát nem okossan cselekezzel, hogy a' Pápista Doctorok között, Cálvinus apád előtt való ősidet keresed. Vald-meg hát hogy te nem tudod, Mikor? és Hol volt Cálvinus előtt Ecclesiád, és az igaz Helveticus keresztyének? Vald-meg hogy Cálvinus előtt Apostoloktól fogva csak egy sem volt, a' ki a' te vallásodat tanította és követte volna. Vald-meg azért hogy nem igaz; és a' te hited nem Christus hiti, melynek mindenkor meg-kelel marad-

ni, az igaz Tanító Pásztorokban minden félbe szakadás nélkül.

Apoc. 3. Azért, *mondatol élni de meg-hólt vagy.* mert minden hitedet el-vesztetted, 's-fel nem találhatod.

Rom. 1. iv Az igaz ember pedig hitből él. Mind azáltal ha éltedet szeretted, im az igazság Helleborus port vét az orrodba, hogy néked-is orrodban legyen az Istennek lelke ama Sidó bötű szerént.

Joh. 27. *v. 3.* *Gen. 2.* *Inspiravit in nares ejus spiraculū vitæ.*

v. 7.

A Z Ö T Ö D I K O K R U L.

A' Romai Ecclesiának igazsága tagadhatatlan.

66. A' Melly Ecclesia az Apostolok idejében igaz volt, és el nem változtatta Hitinek vallását most-is igaz Ecclesia.

De a' Romai Ecclesia, igaz Ecclesia volt az Apostolok idejében, és el nem változtatta Hitinek vallását. Ergò.

Az argumentumnak első része tagadhatatlan te-nalad-is. A' második résznek két ága vagy on: az egyget meg-

meg-engeded hogy Romában igaz Ecclesia volt, mert szent Pal írja, hogy ő egy hitben vagy on a' Romaiakkal, de a' másik ág on akad sz, 's- azt kiáltod hogy Romai Ecclesia változást tett a' Hitben, de heában ver-dődöl mert az Hitbéli dolgokban nem hogy te Uram, de valamenyi Calvinista Prædican'sok jöhetnek a' pokol kapuján, sem mutathatnak csak egyet-is melyben, mikor, és ki által változtatta vallását a' Romai Ecclesia.

67. Először azértigy veted egybe a' Régi Romát a' mostanival.

Régi Romai vallás: Dávidnak magvábúl való a' Christus Test szerént.

Mostani Romai Hit. A' Papoknak kezek által meg-tesztelűt az Ur vacsorájában az Istennek fia: talám azt akarod mondani, hogy az Ur vacsorájában, a' kenyér és bor a' Papok keze által, az az Istentől vett hatalom által, Christus Testvé vérvé változik. Szent igaz, de ez nem csak mostani, hanem régi Romai Hit. Mert azon egy Christus teste, mely Dávid magvábúl való, tétetik az oltári szentségben-

ben-is a' kenyér el-változásában. De azért nem testesül meg ujjonnan az Isten Fia, hanem a' meg testesült Isten Fia a' kenyér színe alá tétetik. Miképpen azon ember volt Lázár, noha először Atyától Anyától született, az után Christus Urunktól fel-támasztott. Nem-is a' Pap ereje hanem a' Christus szava: *Hoc est corpus meum*, cselekedzi, hogy a' kenyér Christus testvélegyen: *Ipse dixit & facta sunt*.

Régi Romai vallás ez-is. Hogy Sz. Pál azért ment Romában, hogy lelki gyümölcsöt nyerjen nékik Rom. 1. 13. De ezt nem változtatták a' kik Romában járnak szarándokságot. Hanem tegonosz lelki ismérétű, ki az Apostolok szavát különbben veszed és érted hogysen az Apostol: azért távozol Romától.

69. Szent Pál mind bölcsnek, s-bolondnak adós volt: Rom. 1. 14. A' mostani Romai Hit pedig olyan gyöngynek tartja a' szent irást; melyet nem szabad a' Bolond eleiben vetni. Ugyan is meg-böcsüll a' szent irást a' Romai Ecclesia, nem bizza annak értelmét és magyarázását a' Bolondokra, mint

Cálvi-

Cálvinus és Beza, kik a' Vizen Szent Lelket; a' Tevén köteleket; a' Lelken Testet; a' Poklon koporsót értenek; és a' kik ha valamely szaván a' szent írásnak nem akarnak meg-állani, kedvek szerént akarmi Figurát gondolnak benne. Mindazáltal minden bölcsnek és balgatagoknak tartozik, mint szent Pál, ki a' Galata bélieket, a' világi bölcséket, és némelly egyéb embereket bolondoknak, eszteleneknek nevez. Azért im én-is hogy adótságomnak eleget tegyek, nem csak bölcsnek, hanem tenéked-is felelek. Bolondnak-is ennyi esztelen bizonyításidért neveznélek, ha Gehennától nem félnék; hanem ha csak ilyen értelemmel, mint ő maga a' kegyes Jesus nevezi tanítványit: *Oh bolondok és képedelmes szívűek mind azoknak el-hitelére &c*

70. Rom. 1. 17. *Az igaz ember hitből él: de ama Csak ördögi földözás, nem Apostoli tanítás.* Azért nem változtatta Romai Hitit, a' ki azt mondgya, hogy nem csak a' Hit igazít-meg.

Rom. 1. 22, 23. *Balgatag az ki az Istent*

Gal. 3. v.

1. & 3.

Rom. 1.

Dorg.

pag. 364.

Istent el-változtattya Embereknek ábrázattára: az az, nem szabad az Isten képét úgy írny, mintha azzal termeszeti és tulajdon formája ki ábrázoltatnék: tehát a' minémű külső formában meg-jelent, úgy mint, Vén ember. Dan. 7. 7. 9. és Galamb képében, nem szabad le-írny? A' Christus képét nem kel a' Templomokban tartani? micsoda sohonnai követke-zéssel hozod ezt bé?

Dorg. pag. 364.

71. De mi haszna az űdöt és papiroft vesztegetnem a' több gazságid rázogatósira? Ezekből könnyen akar-ki-is itilletet tehet a' többi felől. Mert valaki egybe veti írásodat az én írássommal, meg-láttya, hogy csak annyit tudsz a' Papista valláshoz, mennyit a' Szamar a' virginálashoz.

Dorg. pag. 372.

72. Amaz régi Szent Irenæus, a' kivel te örömeft hamissát notariáltatnál, a' Negyven napi böit felől, apud Euseb. l. 5. hist. c. 24. az Apostolok-tól irt Canont, az az, regulát, ki az Apostolok önnön magok a' Bőjtről szerzetek, ísméri. Ugyan azon szent Irenæus l. 5. adversus hæreses non procul à fine, a' szent Ignatius Martyrom-

can. 63. Apostol. apud Bell. com. 1.

romságra menetele előtt való szavait hozza elő: *Az negyven napi Bőjtöt ne tarcsátok semminek mert az Istennek társolkodásának követését foglallyá be önnön magában. Látod-e azért mely nem igaz a' te szád, a' kivel azt mondog, hogy Irenæus ellene mondott volna az Negyven napi szabott böjtnék.*

73. Theodoretus, igaz hogy azt taníttya, hogy az ördög Angyalok imadásának vétékét a' Leodiceai Concilium rontotta: de te hamissan hozod abból ki, hát nem szabad a' szenteket-isimádni.

Dorg. pag. 373.

74. Epiphanius-is a' Collyridiánusok ellen azt mondgya, (a' mint maga meg-vallya hemnicus 3. par. exam. decr. Conc. Trid. tit. à quibus &c.) 's mi-is azont mondgyuk, hogy Isteni tisztetlennel a' Szűz Mariát nem kel tisztelni, se Isten gyanánt imádni, se úgy mint Istentől, segétséget kérni; hanem mint teremtet állattól, hogy könyörgése és efedezése által nyerje azt meg nekünk Istentől. Azért ha olvastad írását, tudva, akarva vétkeztél; ha nem: lelked ísméretit sértetted meg

meg olyat állatván, melyet nem tudtál. Lásd immár melly igazán állattad, hogy az Romai Ecclesia változást tölt legyen a' hitben!

Dorg.
pag. 396.

75. Es hogy több hamiságidat elő ne számlállyuk, csak ez-is koronás balgatagság. Bellarminus tanította: Ha a' Fő Pap el-tévelyedik, mint az Ecclesiának leg-nagyobb feje, szükség az egész Ecclesiának-is el-tévelyedni. De meg-értők hogy a' Papok közül sokan el-tévelyedtek az hitben. A' Romai Ecclesia-is hát utánnok dőlt. Ez argumentumod hasonló ehez: Ha te Bial vólnál, bögnél; de meg-értők, hogy Bial vagy. Tehát bögsz. Nem látod-e melly oktan vakság a' te okoskodásod? Bellarminus nem mond-gya lehetségesnek, hogy a' Pápa, mint az Ecclesiának leg nagyobb feje el-tévelyedgyék, hanem *ex suppositione impossibili*, ha el-tévelyednek, a' mi lehetetlen, abból hozza-ki *tanquam absurdum*, mint illetlen követ-kezést, hogy az egész Ecclesia tévelyeghetne, mivel a' Juhok tartoznak halgatni a' Pásztor. Meg mutattad hát hogy valamely Pap, *mint az Ec-*
clesi-

Karika
ol. 1.

clesiának feje, valaha el-tévelyedett a' Hitben? Látom én hogy te csak a' Tököt sem tudván a' Turós étektől meg-választani, nem érted a' Pápa főbsége felől való igaz tudományát az Anyaszentegyháznak: nekem sincsen úddóm hozzá, hogy minden botbúl beretvát csinállyak. Hanem mutals bár csak egy hitbeli ágazatban tévely-gő Pápát, *mint Ecclesiának fejét*, s ám le-dőjtödted a' Roma falait, bizvást triumphálhac!

76. Sylvester Pápát mutatod: *mert ő szerzette a' kenetnek meg-szentelését, Templomok ékeségét. Szent Papi öltö-zeteket: &c. Juliust, mert illy végezést adott: hogy a' Pap csak az Ecclesiásti-cus Magistratus előtt Compareállyon: Damasust, mert javallotta a' Sz. Hieronymus Deákul fordított Bibliáját. Syriciust kabának mondod: mert a' kétszer házassúlt Papot meg-tiltotta a' Mife szolgálatástúl, és halván affelét holz elő, magad sem tudván mely a-ránt gázolsz: ezer 's meg ezer újító*
tévelygést hátra hagyván, csak tar
varjút mutat a' karón: de egygyúl egygyig mind csak merő úta vezetsé-
gek

Dorg.
pag. 377.
ad 388.

gek tölled, és kábálkodások, nem s' a'
Hit dolgát illetik. Azokat a' Romai
Pápákat-is emlegeted, kiket Bellarmi-
nus régen meg-mentet tévelygéstől
l. 4. de Pontif. c. 8. & seq. Végtere a'
Pápák kamara székre szorúlsz; de ha
ott valami büzt találsz-is *Tibi soli* tar-
csád; avvala' Romai Hitnek jó illat-
tyát nem vesztet. Mert á' fcslett Pász-
torok gonofsága meg nem hamisít-
tya a' Tudománynak igazságát.

Nyolcz
ok fol.
61. 62.

77. No te mind ezekből ilyen kö-
zönséges orvosságot végy: Bizonyos
tehát hogy a' Romai Ecclesia el nem
hajlott attúl az igazságtúl, melyet az
Apostoloktól szópott, el nem változ-
tatta első Hitit: hanem az Aposto-
li írások bőrtájével egygyütt, az Apo-
stoli írások értelmét, úgy tartotta, a'
mint az Apostoloktól vette. Es így
ha üdvözülni akarsz, ahoz kel maga-
dot kapcsolgat: azzal kel egygyet ér-
tened. Csak hogy elébb ki kel mos-
danod Calvinusból. Im az igazság
meleg vizet hoz, kézfűly a' fordőre.

A' HA-

A' H A T O D I K O K R U L.

Hogy a' Cálvinista vallásnak
hamisága nyilván való.

78. **M**ert azt kérdem te tölled: Ha
az előtt, és akkor mikor
szakadását kezdetté Cálvinus, vólt-e
e' Világon igaz Hit, és igaz Ecclesia,
vagy nem vólt? Válaszsz e' kettőben:
és akár melyiket mondd, szem láto-
mást ki tetzik, hogy hamiság a' mi
hiszelsz. Azt mondd: hogy *az előtt-
is vólt igaz Hit*, és igaz Ecclesia. Te-
hát nyilván követk zik, hogy attúl
való szakadás, melyet Cálvinus kez-
dett, hamiság. Mert hamisnak kel
annak lenni, a' mi el-szakad az igaz
Hittől: és ellenkezik az igaz Ecclesiá-
val. Mivel, olly lehetetlen hogy a'
Hitnek ellenkező tanítási igazak lé-
gyenek, mely lehetetlen hogy Isten
házdugyon.

79. Erre te nem tudsz mit monda-
ni, hanem kételenségből lelki-ísné-
ted ellen csak azon régi lathatatlan Ec-
clesiában búdokálz: és azt kiáltod,
hogy Cálvinus nem szakadt az Pápi-
staság-

staság alatt való igaz hittől, és láthatatlan Ecclesiától, hanem az Pápista vallástól. De az a' kérdés, (mond meg nekem Domine Prædicans) az az igaz Hit, és Láthatatlan Ecclesia, miképpen lehetett még csak rejteben-is tanító nélkül: Bizony, ha Tanítója nem volt, hit sem volt; mert az hit hallásból vagy: az hallás, az Isten igéjének Prædikálásából: az Prædikálás, az Tanítók által. De az Apostoloktól fogva Calvinusig tenem számálhac olyan Doctorokat, a' kik a' te vallásodat minden ágazatban tanították volna, sőt egygyet sem. Tehát szent Pál ellen, hallás nélkül kezdett igaz hitet hinni Calvinus János, és tanítani. Nem igaz hogy csak a' Láthatatlan Ecclesiától hiszünk a' Credoban: nincs-is két Ecclesiája a' Christusnak, hanem egy, a' látható és láthatatlan: nem-is lehet Christusnak e' földön csak láthatatlan Ecclesiája.

80. Ha pedig a' Látható igaz Ecclesia mindenkör meg-marad, a' te Ecclesiád nem lehet igaz Ecclesia, mert pokolban ha volt láthatatlanul, de e' földön Calvinus előtt nem volt látha-

láthatóul: tehát az igaz látható Ecclesiától szakadott, nyilván tehát hamis; Adná Isten, lenne ismét láthatatlan. De ideje immár a' nyelved alatt eret vágnunk, és jobb kezeden bellyeget sütnünk.

A' H E T E D I K O K R U L.

Mert Calvinus követői Hamis kötésekkel gyűlöltetik a' Romai Ecclesiát.

81. **A** Rgumentum. Ki-fogyott az igazságból valaki hamissággal akarja elől vinni dolgát. De a' ki a' Pápisták gyűlöltetésében gyalázatos fogásokkal él, hamissággal akarja elől vinni dolgát. Azért. &c.

Vége nem lenne ha mind elő számálnám, mely hamis kötésekkel gyűlöltetik a' Romai Ecclesiát a' Calvistik.

82. I. Azt fogják a' Pápistákra, és azzal gyűlöltetik a' kötség előtt: hogy a' kenyeret imádják; és kemenczében sült Istennek vagy. De ez sült bolondozás: mert kenyértettü Christusunk

E

nincs

nincs nekünk: a' kenyeret' magára nem vészi a' Christus, hanem az ő szavának mindenható erejével a' kenyeret ugyan azon testé változtattya, melly a' Szűz méhében formáltatott, és a' keresztfán érettünk fel feszített: tehát Istentelen káromkodás kárhoztatni, hogy mi a' Christust imádjuk a' Sacramentomban, a' kenyérnek külső színe alatt. Es így hazugságl; hogy Bellarminus szava ez.

Az Isteni tisztelet még a' kenyérre 's borra-is tartozik; *Symbola panis & vini* mi nálunk a' kenyér és bor színét téfzi; a' színeket pedig úgy illeti az Isteni imádás, mint a' *subádot* a' külső tisztelet, térd hajtás, melly néked az alatt lévőnek tétetik. Sőt a' Christus testét sem imádjuk magán és magáért, hanem az Isteni személyert mellyel egygyesült. Azért a' Sacramentumban, Christus imádásában különben balványozást nem találhatz, hanem ha Christust bálványnak mondod, és így magad balványozol.

83. II. Azzal gyalazzak az attyádfiai a' Pápistákat, sőt ugyan Balványozoknak kiáltják, veled egygyütt: hogy

hogy a' Feszület, és egyéb Fa kép a' Pápisták Istene: azt imádják: attúl vár-
nak üdvösséget és segítséget.. Mi a' képekben semmi Istenséget nem ismerünk: a' Szent Keresztnék csak úgy szözlünk, mint Moyses az Isten szekrényének: mellyet mikor fel-emeltek így szözlött: *Surge Domine, & dissipentur inimici tui*: Mikor le-tették, imígy: *Revertere Domine ad Israel*. Ezeket a' szókat ahoz bocsátotta Moyses, a' kit a' szekrény jegyzett, nem magához a' szekrényhez. Mi-is a' feszület képben semmi Istenséget, erőt és hatalmat nem ismerünk, hanem per *Metonymiam Crucem continentem pro Christo contento sumimus*; a' Keresztfán függő Christushoz igazítjuk imádságinkat, nem a' keresztfához. Mikor azt mondjuk: *O crux ave spes unica*, mikor előtte le-borúlunk, csókoljuk, hordozzuk. Míképpen az ő törvényben mikor láthatandó ábrázatba megjelenék az Isten Moysesnek, és ez le-borúlván imáda azt, nem a' teremtetett állatnak hanem az Istennek tett Isteni tiszteletet. A' Calvinisták-is mikor a' szent Pál

Trid. Ses.

25.

Kala. l. 15

c. 1. §. 4.

Num. 10.

v. 35.

Philip. 2.

E 2

mon- v. 10.

mondásaként, a' *Jésus nevében térdet hajtnak*, süveget vetnek, nem a' külö-
söd hangoskodó szónak tézlik a' tiszte-
letet, noha annak hallására tézlik ezt
a' tiszteletet: téged-is a' Bak szakállod
előtt tisztelnek a' tieid de nem a' sza-
kállodat magán, vagy szalonás *subá-*
dat. De mi haszon azon bakot ezer-
szer-is nyúzni. Kérlek ne vedd illy vak
veszedelemre költött káromlásokkal
lélkedet, hanem mond-meg, vagy ird
meg, mellyik Pápista Doctör irásában
olvastad azt, hogy a' *képeket magán*
avagy magokért tiszteljük. Mert va-
lameddig ezt a' Pápistákról meg
nem bizonyítod, mind addig én té-
gedet nem vén Bialnak, hanem ördö-
gi Bálványnak hílak, Rajtad-is ma-
rad, e' kötés alatt e' Titulus, mert so-
ha se Te, sem az egész Cálvistaság le
nem vészí róllad. Hogy nem szégyen-
led! im még-is több forrót öntök fe-
jédre, talám meg-lágyúl a' kemény
orezád pirulásra.

Nyólcz ok

fol. 71.

72.

84. III. Azt hirdetik rólunk: hogy
Boldog Afzszonyhoz többet bizunk,
hogy sem a' Chrístushoz. Azon kér-
jük ötet: hogy parancsollyon Chri-
stusnak,

stusnak, mert ő Anyja, és parancsol-
hat Fiának. A' több szenteket is mint
régén a' Pogányok külömb külömb
gondviseleésre ösztörtök, és azokról
várjuk minden segedelmünket. Ez is
merő hamiság. Mert mi Bóldog Afz-
szonynak, és a' szenteknek segítségé-
ről egyebet nem vallunk, hanem hogy
ő töllök csak azt kérhetjük, a' mit é'
világon élő szolga társunktól szok-
tunk kérni, tudni illik, hogy imád-
kozzanak érettünk: Istenhez bocsá-
tott könyörgésekkel segítsenek bün-
bül fel-keleste, őrizzenek büntől és
veszedelmektől. Ha azért abban nem
vólt Bálványozás, hogy szent Pál a-
zon kérte a' hiveket, hogy segítsék
ötet imádságokkal: nem lehet abban
is véték, ha csak azt, és nem egye-
bet kérünk a' dicsőült szentektől.

Rom. 15.
30. 2. Cor.
7. 11.

85. De Te Uram Bagolynál többet
tudsz az Ave Mariához: mert ezt ve-
ted ellenben: Cassanderbül, kellemés
Pápista Doctörbül, mint Te: *Arra*
jutottak egyem, már az emberek hogy
az égben uralkodó Christus kissébb lé-
gyen Annjánál: mert így énekelnek Ec-
clesiájokban: O bóldog gyermek szüldő c.

Dorg.
pag. 462.

E 3

paran-

parancsolly Anyai méltóságod szerezni a' Meg-váltónak.

86. Örömezt érteném én-is ki szer-
zette ezeket a' verseket? Akárnám ha
meg-mutatnád hol? 's mikor vette-
bé ezeket az egész Romai Ecclesia?
mert én igazán mondom, nem olvas-
tam, csak az eretnekek könyvében.
De ha nem akarsz této vázni könnyen
jó értelmet adhatz ezeknek-is a' ke-
ményen ejtett verseknek. Mint mi-
kor az Írásban olvasod; hogy Gede-
on szavának engedett az Isten. Mert
noha az *engedelem* azt illeti, a' kinek
előtte járója vagy; de ebből ki nem
hozod, hogy a' szent írás Istennél fel-
lyebb valóvá téfzi az embert: tehát
abból sem hogy Bóldog Aszfzony
Christusnak *parancsol* mint fiának;
a' ki *Erat subditus illi* szó fogadó en-
gedelmességgel az ő birtokában tartat-
t.

87. Hogy ha egy keveysé kemé-
nyebben esik e' szó (Parancsolly a' Meg-
váltónak) a' te gyenge hoszfú füleid-
be, halljad szent Agostont: *Vobis non-
dum litigantibus securius loquebantur*;
mig ennyi Pharisausok nem valának,
kik

kik mint Christus, úgy minket szonk-
ba meg-akarnának fogni, nem tekint-
vén értelmünkre, bátorságosban ej-
tettek mondásokba némely dolgo-
kat a' régi jámborok. De ezekben te-
read esik azon Szent Agostonnak a-
maz hozzád szabott mondása: *Mali-
gni malò studio legitis, stulti non intelli-
gitis, cæci non videtis*: az az, gono-
szok gonosz igyekezettel olvasátok
a' Pápista könyveket, bolondok nem
értitek, vakok nem láttátok.

88. Még ha érkettél magad azok
olvasására, kiket citálz, de talám
nem-is láttad. Mert ha más ember
szája val nem ettél volna, hanem ma-
gad olvastad volna, igaz értelmet-is
azoktól vehettél volna. Ha láttad vol-
na a' könyveket, tudom hogy oly ef-
telenül ennyiszor nem bizonyítanál
ellenünk Cassanderrel, Cingliussal,
Espenszussal, Erasmuossal, Franciscus
Picussal, de injusta excommunicatione
Savanarolæ, és több afféle gallérod-
hoz szabott Eretnek könyvekkel. Ha
Bagnest, Zumelt, olvastad, nagy
gondolatlanság tölled, hogy Jesuiták-
nak nevezed. A' Glossának pedig *fol. 257.*
igen ed. 3.

igen vékony bocsúlletirúl, ha a' Kalauzt tekintetted volna, nem oly igen muíráltatnád. &c.

89. Noha csak szó szaporítás, és nyálaskodó enyelgés az hogy a' Római Anya-szentegyház közönséges tanításával ellenkező mondások, vagy igazán vagy hamisan elő állatz, némely Pápisták irásiból. Mert azok vagy tudatlanságból, vakmerőség nélkül ellenkező vélekedésben voltak és az olyanok nem tésznek szakadást a' Római Hitnek egygyeségében; vagy pedig tudva különbet hittek annál [a' mit az Anya-szentegyház tanit, és az olyanok elszakadtak az igaz Hit egygyeségétől mint magad; Azért az olyanok ellenkezési az Anya-szentegyház közönséges tudományának annyit árt; mennyit az eb ugatás a' Holdnak.

90. De te nyavalyás, és a' kákán-is csomót kereső Prædicans magad sem érted, érteni sem akard, noha mi számtalanszor nyilván megmagyarázzuk, a' mi vallásunkat. Azért illy bal értelemre viszed P. Vanoviczius János Uram igaz mondásit-is, mel-

mellyekkel azt mondod, így tiszteli Bóldog Afiszonyt: *Nyisd-meg én szívemnek szeméit. Præfsemnek vallak Meditat. téged az itéletben, Idvözitheted Te Cordis: mind a' tieidet &c.* Mert efféle mondásoknak szinte olly Istenes, igaz és aétatos értelme vagyon, mint Szent *Rom. 11.* Pálénak, mikor azt mondgya, hogy *v. 14.* *ő üdvözíteni akar némelleyeket: avagy mikor azt írja Timotheusnak, hogy ő üdvözíti mind magát 's-mind halgatóit: avagy midőn szent János mond-* *1. Tim. 4.* *gya: hogy az ember meg-szenteli; v. 16.* *meg-igazítja magát, tudni illik könyörgések és imádságok által; mert jól tudgyuk, hogy az egy Isten kívül senki maga erejével az embert meg nem tisztíthattya bűneiből &c. miért hát erővel-is tévelygést, bálványozást fogsz reánk:*

91. Lám mi semmit egyebet annál reátok nem fogunk, a' mit tölletek hallunk, avagy Confessiótok olvasásából vészünk, olly értelemben pedig, a' mint ti-is magyarázzátok. Ugy mint: hogy az Isten Törvényé- *Cal. 2. 7. 5* *ben semmit meg nem tarthattok, és 2. 8. 5 8. 5.* *meg nem tartotok: tehát egy Isten- 14. 9. &* *ben 10.*

Dorg.

pag. 464.

E s

Exo. 20. ben nem hisztek, idegen Istent tiszteltek: mivel az Isten Törvényi közzül egygyik az; hogy egy Istent higgyünk: idegen Istent ne tiszteljük: tehát a'ki semmit a' Törvényben meg nem tarthat, ezt-is fel kel bontani: mert ha ezt bé-töltené, valamit megtarthatna az Isten parancsolatgyában, tehát bálvány imádók vattok, &c.

92. Azt mondod te-is: hogy annak a' parancsolatnak; *Szeresséd a' te Uradat Istenedet &c.* megtartása lehetetlen: tehát jól okoskodnak, mikor ilyen Syllogismust csinálnak a' Pápisták ellenetek. Valaki az Istent szereti, bé-teljesít minden parancsolatot: mert Isten szava az, hogy a' ki Istent szereti bé-töltötte a' törvényt Rom. 13. v. 8. 10.

Senki a' Cálvinisták közzül né szereti az Istent. Tehát senki a' Cálvinisták közzül bé nem teljesít minden parancsolatot.

Item: A' ki az Istent nem szereti. Atok és halálban vagyon: Senki a' Cálvinisták közzül az Istent nem szereti. Tehát minnyájan a' Cálvinisták atokban és örök halálban vannak. Ez bez-

Ez Bezzeg nem fogás, hanem merő igazság. De úgy-bé immár a' száraz földöbe, két színű *Domine Pradicans.* Itt akar mint forgatod a' pohárt; ugyan csak szomjan maradsz; akár mint kapsz az *Omnese*n, de semmit sem fogsz.

A' NYOLCZADIK OKRUL.

Hogy az Ur Vacsorának két szín alatt vételét ok nélkül allattják a' Cálvistikák.

93. **N**em tagadgyuk, hogy Christus két szín alatt osztogat-ta szent Testét 's Véré-t a' vég-vacsorakor. Hiszszük azt-is; hogy vala-kik a' Christus testét vészik, azok a' Christus véré-t-is vészik. Meg-engedgyük, hogy Christus meg-nem tiltotta hogy két szín alatt ne vegyűk. Csak az a' kérdés, ha Christus közönséges parancsolatot adott e' a' kölségnek-is a' Pohár vételéről? Mert ha a' szent irásban nincs parancsolat arról, hogy csak egy szín alatt, vagy hogy ne különben hanem két szín alatt vegyűk az Urat,

az Urat, szabadon így rendelhet 'erről az Ecclesia, mint egyéb dolgokban, melyekről Isten parancsolatot nem adott, se tilalmat nem tett. Nosza hát ha jó vagy, forgasd a' Bibliát, tedd az újjadat a' poharra, mutasd meg a' Parancsolatot, mellyel kötelez mindeket, hogy meg-igyak?

Mat. 19.

5.

94. Első Locufod: A' mit Isten egyben kötött, nem kel azt el. választani. De mind a' kenyeret 's mind a' Bort az osztoztatás közben egyben kötötte: Azért &c. Szintén azt kel vala meg-mutatnod, hogy az osztoztatás (parancsolat nélkül) egyben kötötte mind a' két szint; de fel nem érte az újjoddal. Mert noha úgy rendelte Christusa a' Vég vacsora osztását, hogy eléb az Apostolok lábait meg mosná, azt mondván: *Vos debetis alter alterius lavare pedes*; mind az általevvel a' rendeléssel nem kötötte egyben az Ur vacsorát a' lab mosással; így noha Christus két szin alatt szerzette és osztogatta, nem kötötte mind a' kettőt. De Te Uram inkább kapz a' Borra, mint a' Vízre, Iliás mondása-ként: *Clamor erit super vino*.

Jo. 13.

v. 14.

Isa. 24.

v. 11.

94. Má.

99. Második Locufod: Az Apostol ki-osztogatta a' Pohárt a' Corinthus bélieknek, nem csak a' Papokkal hörpentette-fel: mert nem csak azoknak kel az Ur halálát emlegetni, magokat meg-próbálni, hanem a' Kőtségnek-is. Ezt jó formában így állatom, mivel te nem érkezel reá.

Valakinek kel az Ur halálát emlegetni, és magokat meg-próbálni, azoknak a' pohárt-is kel osztogatni. De a' kőtségnek-is kel &c. Azért. Ládd-e hogy mind az első része bizonyoságnak nem Szent Irás; 's mind a' Calvisti Conclusio-is kopasz. mivel: *Conclusio sequitur debiliorem partem*.

96. Harmadik Locus: A' Christus Sohonnai. halálával meg-erősítettett Testamentumnak semmi részét nem kel hátra hadni. De a' Pohárnak osztogatása olyan. Tagadom ezt. Mert a' Pohár nem külbmben nevezetik Új-Testamentomnak, hanem a' mennyiben Christus vére vőlt benne. Innét Sz. Máré, és szent Márk a' Christus vérét mondgyák Új-Testamentomnak; a' Bor színe csak külső jel. De mind egy, 's mind

1. Cor. 11

's mind két szín alatt veszfűk a' Christus vérét. Azért semmi részét az Új-Testamentomnak hátra nem hagyuk. Hogy ha pedig Te csak az árnyékon, a' Bor színén kapdod, el-cztvén a' Pohárt, csak szomjan maradsz.

Mat. 26.

v. 27.

5

97. Negyedik Locustod: *Igyatok ebből minnyájan.* Azért a' Pohár vétel mindeneknek parancsoltatik. Igen-is mindeneknek, a' kiknek parancsoltá Christus, hogy minnyájan igyanak. Azért minnyájan ittak, úgy mond szent Márk, tudni-illik a' tizenkét Apostolok.

Bolondúl akadsz azon, hogy a' Pápista nem vizsgálja, ha parancsolva-é vagy kénálva mondotta Christus, hogy *igyanak*; mert ugyan csak az Apostoloknak mondotta. Te azt mondod: A' mit Christus a' Tanítványoknak mondott, mindeneknek mon-

Mar. 11.

v. 37.

dotta: *Quod vobis dico omnibus dico:* De meg-is magyarázza, minémű dolgan mongya azt mindennek, a' mit az Apostoloknak mondott: tudni-illik abban, hogy vigyázzanak, és a' haláltól készületlen ne találtsanak. Azért lelki isméretd ellen marczone-

goda'

god a' szent Irást, midőn az Itálra csi-gázod, a' mit Christus a' vigyázásról mondott.

98. Hamissan fogod szent Pálra; hogy e' szokat: *Igyatok ebből minnyájan*: nem csak az Apostolokra, hanem a' több hivekre-is viszi. Mert mikor elő számlállya Sz. Pál, az Úr vacsorának első rendeléséből, valami közönségesen a' Hivet illeti, tellyeséggel ki-hadgya ezeket a' szokat: *Bibite ex hoc omnes*: úgy adgya pedig a' Corinthus béliek eleibe a' Sacramentom dolgát, a' mint Christustól vette.

Mikor pedig azt mondgya, a' Pohár után: *Ezt cselekedgyétek valamenyiszor iszfűzátok az én emlekezetemre*: nem parancsollja a' Pohár vételt, hanem módgyát mutattya, mint ve-gyűk, midőn veszfűk: Azonképpen nem mondgya: Próbállya-meg magát az Ember, és igyék a' Pohárból: hanem *úgy* igyék, tudni illik *ha*, és *mikor* iszik: az az, valamenyiszor iszik.

99. Káromkodás pedig tölled az; hogy azt mondod: hogy a' Pápista Torkosoknak itli az Apostolokat, mikor azt állattya, hogy Christus mond-

ván

Luc. 22.

v. 17.

ván nékik. *Igyatok ebből minnyájan* azt hadta, hogy ketten vagy hárman mind ne igyák, hanem így öfzfzák magok között, hogy mindeniknek jusson: az az: Ne úgy igyanak abból, mint a' Cálvinista Pohárból szoktak néha szomjuság oltani innya a' Pajkosok: tudni illik mikor néki megyen egy Boldisár, igazábban Börcsiszár, és fel-vévén a' Pohárt, úgy fel-hörpenti szűkségéhez képest, *Ne gutta supersit*: 's meg a' Prædicansra mutattya az kanna száraz fenekét, és bizonyságúl hija, hogy meg-itta az ő édes üdvözítője egésségéért.

Dorg.

pag. 498.

1. Cor. II.

v. 16.

ibi.

100. Tökéltlenség, és Istenen nagy bősfszú tétel, hogy szent Pál irásában állatod ezeket a' szókat: *Igyatok ebből minnyájan*. Mert úgy mond: Sz. Pál írja: *valamenyifzer öfzfzátok*; ihol vagy az *Igyatok*. (bár adgyanak innod illy bölcs Glosádért) A' Pohár-is ott vagyon. A' minnyájan sem marad el ezektől. Tehát ott vagyon a' Christus parancsolattya: *Igyatok ebből minnyájan*! Tisztes ízép kis Pál mondása! talám szinte jól ittodban 's nem jól irtodban szedegetted, és egy máshoz rag-

raggattad azokat a' szókat; azért nem találta fel a' *Bibitet* szent Pál irásában? kérlek józankodgyál, 's hagy békét szent Pálnak; nincs a' Cassai Prædicans hatalmában, hogy a' szent Pál szavait el-változtassa.

101. Ötödik Locufod: *Ezt cselekedgyétek*; Innét ilyen gús formára fodorított syllogismust kötözfz: E' szók: *Ezt cselekedgyétek*: mind a' Christus 's mind az Apostolok cselekedeti-re vitetnek. De a' Christus 's az Apostolok cselekedeti, nem csak a' kenyér, hanem a' Pohár vételésben-is állott. Azért a' Poharra is tartoznak ez igék: *Ezt cselekedgyétek*. Mind igaz. De csak azoknak mondotta Christus: *Hoc facite*: a' kiket kötelezet, hogy azt mivellyék, a' mit akkor Christus mivel; tudni illik, hogy meg-aldgyák, meg-öntelleyék, egyebeknek öfztogassák. Erre pedig nem kötelezet mindeneket, hanem csak az Egyhazi embereket, tehát csak azokat kötelezte a' Pohár vételésére-is.

102. Végre. Ha az Isten parancsolati meg-tartása lehetetlen, bár parancsolat volna-is a' Pohár vételésről, nem köteleztetnék ezzel. F Azt

Azt mondod : hogy két félé a' Parancsolatok : vagy olyyak, mellyek tellyes szívet, tellyes lelket, és tellyes elmét kívánnak 's ezeknek meg-tartása lehetetlen. Mert tellyes szívből, (azt mondod sz.írás nélkül, sőt azellen-is) senki né szeretheti Istent e' világon. Az Ur vacsora két színben való vétele nem olyan. De Te Uram olyan vagy, mint ama Czigány, kitől mikor kérdik vala, ha fél-e Istentől? Am lásd ugymond, 's ki ne félne a' gonosztól! Mert addig különbözteted a' Parancsolatokat, hogy különb Istent cínálsz magadnak, hogy sem a' ki menyekben vagyon. Nem fér a' Mi Atyánkhoz olly kegyetlen Tyrannuság, hogy lelkünk vesztése alatt, lehetetlen dolgot parancsollyon. Azért ám lásd mellyik Evangeliomban olvastad, és miéoda Isten parancsolatyának meg-tartása lehetetlen?

103. En sem parancsolok már néked több *Recipét*: ne talám lehetelenséget mutás a' bé-vételre. Ezekkel most meg-elégzel, kíváltképpen remélvén, hogy rövid napon egész lélek orvosló Patika érkezik, a' honnan

nan nem-is vártad. Azonban az Ur szállya-meg szívedet, világosítja-meg szemedet, hogy lássad az igazságnak fényét, és az egész Helvetica Ecclesiád előtt, Calvinista formán való *Confessiót* 's Testamentomot tévén, más-szor ne cselekedgyél olyant, kiért roszszabbúl légyen *Absolutiód*, avagy azt érdemlyed. hogy a' ezimered alá, a' koporsód ajtajára irjam.

Curavimus Babylonem &c.

Minek előtte pedig a' Cötestlióhoz kezdgyél, egynehány pütköt adok elődbe.

I. Látod, öreg ember vagy, ma hólnap életed, im az ajtó előtt al a' Biró, és meg-öszült hajadnak minden szálai, mint meg-annyi idézőid ferkengetnek az Iltetre.

II. Látod, hogy vallásodat a' Római Ecclesia ellen, a' szent írásban nem találta, hanem csak a' magad ó-kos agyadban; melyben csak gazbúl 's rothadt pelyvábúl vetetted a' gyát, azért nem alhatol rajta bátorságoson, 's jó izűben.

III. Látod, hogy mint egy Sabellicus állat, csak turkáltad a' Pápista Doctorok írásit, és tetzésed szerint

csak futó félben kapdostál a' Páterek
szavain: de semmi gyökeret nem rán-
tál; mert mikor téged leczkére von-
szunk, és nem Illyricus, Chemnitius,
Pareus rosz paré gazságiba, hanem
az Pápisták tulajdon írásiban tekintet-
tyűk veled az ő tanításokat, olly távúl
járnak attúl, a' mit te beszélsz, mint
az Eg' a' Földtől.

IV. Látod, hogy a' Józan emberi
okoskodásból is a' Pápista igaz és meg-
ronthatatlan Nyolcz okok ellen, te
semmit nem tudtál okosan mondani.
Azért lelkedre kérlek T. B. ne vedd
koczkára tudva látva üdvösségedet,
hanem ahoz a' valláshoz ragaszkod-
gyl, még éltedben, az mellyet halá-
lod oráján akarnád, hogy tartottad
volna, és az melynek igaz Nyolcz o-
kait adhatod, mikor a' Biro itilő szé-
ki előtt fogsz állani, és semmi okát
nem adhatod Cálvista vallásodnak,
mikor reá kérdetel, abban a' rettenet-
es iteletben.

Talám azt feleled a' Birónak: Azért
utáltam a' Romai Hitet, mellyet szent
Pal dicst; mert ennékem, Bálvanyo-
zónak, szent írással ellenkezőnek lá-

tzott

tzott, a' mert azt véltem hogy a' Pápi- *a Dorg.*
sták az emberektől költött találmá- *pag. 133.*
nyokat, Traditiokat nagyobra böcsül- *437. &c.*
lik, az Isten beszédénél. *b* azt saiditot- *b Dorg.*
tam, hogy a' Romai Pápa Anti-Chri- *pag. 52.*
stus &c. *53.*

De mint jársz ha akkor el-törölvén
az ördögikötésnek csipáját, mely most
elmédet el-fogta, nyilván látod, hogy *c Dorg.*
meg-csálattál! miclöda fogáshoz kapsz *pag. 175.*
akkor! azt fogod é mondani: Nem
tudtam? Nem elég az, mert az ollyan
temérdek tudatlanság, *crassa & affe-*
ctata ignorantia mely te benned torkig
vagyon, semmi Frater ignorantiat
meg nem ment.

Azért ha nyakadat szakasztani, és
lelkedet vesztetni azok után nem aka-
rod, kik után mint a' Bial vakon fu-
tottál, 's elfzedbe sem vetted, hun út-
köztél-meg; mig az Pénitentiának és
meg-térésnek helye 's ideje vagyon.
térj-meg a' Pokol ajtajárúl az igaz útra:
és mindeneknek előtte minden tétö-
vázó kerengés nélkül, vald-meg bűne-
idet, és az igaz Confessió által az ha-
mis Tudományok Labyrinthusából
felyki.

F 3

CON-

CONFESSIO GENERALIS.

az az

A. C. K. H. G. L. T. C. I.

Köz gyónás, melyben maga szavaival vádolja magát, és sententiát mond kárhoztatására.

EN Cz. I. Sok szégyen vallásim, és vén orcza pirulásim után, az Istennek szent lelke illetvén szívemet, nem kevés lelki dobbanások között, az egész világ, és Helvetica Ecclesia előtt Confiteor és megvallom: Hogy a' szent Páltól dicfirtetett *d Rom. I. e Dorg. pag. 414.* Romai Hit *e* valamikor igaz volt *e* Mikor? Ki által? Hol? és miben meg-

meg változott légyen nem tudhatom. Mindazáltal én sok új hamiságokkal meg-mocskoltam, etetnekítetttem, bálványoztattam.

1. Az ellen mondtam, hogy elég az Hit az Idvőiségre *f* de hamissan; *f Dorg. pag. 415* mert azt vallom: *g* hogy az megígázító hit nem lehet jó cselekedet nélkül: tehát az igazulás sem; noha nem *ibi.* régen azt mondtam: *h* hogy elég maga az Hit az igazításra. De én nem *h Dorg. pag. 78.* tudtam, hogy elmésnek és jó emlékezetűnek kel' a' hazugnak lenni, mert ha feledékeny, hamar éllel fordította szavát egymáshoz. Es így. 101.

2. Gondolatlanul adám ezt-is hozza: *i* hogy az igazaknak jó cselekedetek nem tekelletesek, vétkesek, *i Dorg. pag. 427.* mocskos ruhához hasonlók: mert, *k* leg-kissebb véték-is Isten haragjára *k Dorg. pag. 43.* és kárhozatra méltó. *l* következendő képpen magában minden jó cselekedet ártalmas az idvőiségre; mégis *l Dorg. pag. 433.* szükséges és hasznos arra. Azért megretzik hogy nincs én bennem igaz Hit, mert nincsenek jó cselekedetim: és így midőn *csak* az egy Hitet akarám tartani, az cselekedetekkel egygyütt

mindé Hitemet el vesztém, és azt nyem, hogy ez után igaz mondásomat sehidgyék: Noha az én Theologiámnak soha nincsen szerencséje az igaz mondáshoz. Mert

Az írás ellen:

*m Dorg.
pag. 30.*

1. Noha azt tanítom; *m* hogy az üdvösségre tartozó dolgok világosok a' sz. írásban: mindazáltal én nem csak azokat hiszem bizonyosan mellyeket világoson a' szent írásban olvasok. *n* Azért azt-is hiszem a' mi irva nincsen. Mert a' hiendő dolgok világosok a' szent írásban; némely dolgok mellyeket hiszek, nem világosok: tehát némely dolgokat hiszek, mellyek nincsenek a' szent írásban. Még-is

*o Dorg.
pag. 326.*

2. Halálíg azt kiáltom: hogy csak azt kel hinni a' mi a' szent írásban van; *o* azért én nem hiszem, hogy csak azt kel hinni a' mi az írásban van: mivel nincs irva, hogy csak azt kel hinni a' mi az írásban van.

3. A' szent írás itilő bírő, a' Hitben támadott vetekedésekbe; noha Christus maga halgatóinak *ületeket* vévzi a' Tu-

a' Tudomány felől *p* A' Prædikátor *p Dorg.*
rok csak Indexec; csak ujokat tartják *pag. 130.*
azon, de semmit azok közzül, a' miket a' Romai Ecclesia ellen tanítunk, nem mutathatunk a' szent írásban.

4. A' szent írás bírő, de semmi itiletet sohol nem tévzen, hogy az én töllem szent írásból formált consequentiák jók, vagy rosszak: noha mind hitem vallásom, lelkem üdvössége és örök boldogságom vesztése, csak imillyen amolyan prædikatori tetzésü consequentiától függ, azért nem a' szent írás, hanem magam vagyok itilő mester, és a' magam tulajdon tetzésit, consequentiáit, hon egy kaptára, 's hon más formára öntöm.

5. Nem kela' szent írást magános tetzéssel világosítani, ne nyúllyon ember ahoz. *q* Mindazáltal kiki maga i- *q Dorg.*
rás magyarázó lehet; mert az írás magyarázás jele a' hiveknek. *r* Azért *r Dorg.*
minden ember megértheti azt akár *pag. 221.*
mit mondgyon szent Péter, hogy a' Bibliában fok nehéz értelmű dolgok vannak. *pag. 249.*

6. Az Evangelisták 's Apostolok
F s Isten-

s Dorg.
pag. 31.

Istentől vettek az íráfra való paran-
csolatot s noha én ezt az Isten köny-
vében nem találok, csak szent János
látásáról. De szabad nekem azont ter-
jesztetni mindenekre; mert, *Quod vo-
bis dico, omnibus dico.*

t Dorg.
pag. 26.
ad 47. utē

96. c. x.
u pag. 10.
11.

x pag.
498.

y pag. 282
ad 284.

7. Illyen vakmerő szemtelenség-
gel kötöttem ám én szemét a' ködség-
nek, és a' szent írásnak gypja alatt,
csak az én hamiságom körmeit rejte-
gettem: még-is bátran azzal dicseked-
tem, hogy vallásomat szent írásban
találtam, t hogy a' Calvistik vallása
a' Christus tudományá u. Szent Pált,
x. Szent Pétert y. emlegetem arra a'
mit ők sóha nem mondtak, hanem
én mindenkor hazuttam, ki se Pál, se
Péter nem vagyok.

8. De a' ki okos eszébe veheti,
mint jázottatott én töllem, és mint a'
Bial orranál fogva hordoztatott, ha
meg-tekintü, hogy csak magam okof-
kodásim fajzást, Isten ígéje gyanánt
adtam eleiben: olly consequentia csi-
nálmányal pediglen, mellyért szaba-
don meg-hajthattyák számár füleit
reám a' több Prædikátorok: mivel a'
hazug Sophisticáláshoz vagyon ked-
vem,

vem de nincs mesterségem a' talál-
mányban, hogy markomban ne
kapják.

9. Első, magát nagy könnyen ki-
mutató családságom: *Equivocatio*:
kettőzö beszéddel jádzani: mikor va-
lamily mondásnak különböző értel-
me lehet, én teszem magamat tolmá-
csá, s másképpen értem hogy sem az,
a' ki azt mondotta. Példának okáért;
midőn egyébaránt nem menthettem
az Calvistik Ur Vacsoráról való véle-
kedésemet, a' Christus szavait így glo-
sálom: z Mikor Christus mondgya: z Dorg.
En vagyok az ajtó: szőlő tő: ezek a' pag. 224.
szók nem vétetnek tulajdon értele-
be: tehát ezek sem; *Ez az én testem.*

De én el felejtkeztem volt szent Ago-
ston regulájáról a hogy a' szent írás a Dorg.
világos szavainak tulajdon értelmét pag. 226,
nem szabad el-hadni, hanemha a' ke-
reszttyén hitnek nyilván való tanítása
ellenkezik a' szóknak tulajdon értel-
mével. De a' Christus szavainak: *Ez*
az én testem tulajdon értelmével nem
ellenkezik a' kereszttyén hitnek sem-
mi tanítása; ha pedig ezeken a' szó-
kon: *En vagyok az Ajtó* azt értem a'
mit

*Analogia
fidei.*

mit tulajdon képpen jegyeznek, ellen-
keznék a' Christus szava hitünk nyil-
ván való tanításával, melly azt tanit-
tya, hogy az *Ige Testé lett*; azért le-
hetetlen, hogy tulajdon képpen *Aj-
tó-is* legyen, mely lehetetlen hogy én
számár lehessék: hanem ha *figuratè*,
hasonlatossága által, mint Christus
Ajtó &c.

b Dorg.

pag. 491.

10. Hasonló glossám ez-is: b A'
mit Christus a' Tanítványoknak
mondott, mindeneknek mondotta:
tehát Christus mondván az Aposto-
loknak: Igyatok ebből minnyájan,
minden híveknek mondgya. Noha
azért, ha más valaki nyakamba fordí-
ráná e' gallért: A, mit Christus Tanít-
ványoknak mondott, mindeneknek
mondotta: tehát az Apostoloknak
mondván, hogy *széles e' világra men-
nyenek &c.* azont mondotta nekem-
is: azt felelném: hogy nem nyakam-
hoz szabták e' formát igen szoros.
Vannak több afféle csalárd mestersé-
gim, de könyű a' fülérül meg-ismérni
a' Rókat.

11. Második csalárdságom: *Falla-
cia Compositionis*: Ezzel így mesterke-
dem:

dem: c Sok helyeken consequentiák- c Dorg.
kal él a' szent irás, mellyeket tarto- pag. 115.
zunk bé-venni: tehát azokat is mel-
lyeket sz. írásból formálnak a' Calvi-
vinisták: mintha azok-is ott volnának
irva. Maga ennékem nem volna en-
nyi authoritásom mint szent léleknek:
azért kacod varga, a' te consequenti-
ád nem szent irás. Ugy, de én sem hi-
bálhatok, a' szent irás helyes értelmét
követvén, Igaz, *in sensu composito*,
de *in sensu diviso* hibálhatz te, ki a' sz.
írást magyarázod, mert el-mehetz he-
lyes értelme mellől.

12. Harmadik fortélyom: *Fallacia
divisionis*; ilyen: d A' Római Pápa d Dorg.
(Sándor) el-tévelyedhetik, tehát a' pag. 235.
Pápa úgy mint Anyaszentegyháznak
feje, el-tévelyedhetik. Az hogy, egy
két Calvinista Prædikátornak felesé-
ge parázna, tehát mindeniké az.

13. Negyedik mesterségem *Falla-
cia figura dictionis* mellyel szinte úgy
kötve tartom a' meg-csalatott költé-
get az ő tévelygésében, mint ama
Prædicant jó tartásban, kinek azt
mondták *Quicquid heri emit Ancilla
comedit: Sed Ancilla emit carnem cru-
dam*

e Dorg.
pag. 23.

dam ergo carnem crudam comedisti.
Mert azzal állatom az Ur Vacsorában
(a' minémű Ur Vacsorája vagy on a'
Calvinistáknál) csak köz kenyeret
és Bort: e Azt adta meg Christus Ta-
nitványinak innya, a' mit nevezett sző-
lő tőke gyümölcsének; de a' bort, nem
vért nevezte annak. Ergo, azt adta,
De vak a' ki nem látta, hogy mi-
ként az első, ugy a' második bizonyi-
tásnak előjáró propositiója hamis, ha
semmi változás közébe nem értetik.

14. Ötödik czigánságom, *A' dicto
secundum quid ad dictum simpliciter;*
Igy mikor a' Catholicus Doctorok,
közbe járónak nevezik Bőldog Asz-
szonyt, és a' több dúcsóult szenteket;
tudni illik csak olyan közben járónak
minéműnek nevezi az Irás Moyselt,
kik esedezések és könyörgések által,
az embereknek kegyelmet nyernek
Istentől: nem olyanoknak, miné-
műnek nevezi szent Pál Christust. A'
1. Tim. 2. ki maga vérével meg-váltott minde-
neket. En így vakoskodom: *f Valaki-
e Dorg. re tartozik mind a' meg-váltásnak;*
pag. 119. mind az esedezésnek tisztán az nem is-
mér más társot a' közbe járásban. De
csak

Deut. 5.
v. 5.

csak egyedül Christusra tartozik mind
a' két tiszt. Azért &c. De ugyan csak
a' dicto secundum quid. Mert abból,
hogy csak egyedül Christusra tarto-
zik z' meg-váltó, és olyan esedező
közbe járónak tiszt, ki ugy mint ha-
lálával nekünk érdemlett jutalmat,
kérheff a' lelki jókat; bolondúl hú-
zom-ki, hogy a' szentek semmi más
képpen közben járók nem lehetnek
könyörgésekkel, Christus által: Igy
azért a' szentek által-is, ugyan a' Köz-
be járó Jesus Christus által járúlnak
Istenhez a' Catholicusok: és olyan
mint Christus, csak egy a' közbe járó,
miképpen az Isten egy; noha máské-
pen mind Isteneknek, mind közbe járó-
nak nevezhetjük a' szenteket-is &c.

De ki győzne mind egy garmadá-
ba bé-hordani az én sok sző szaporán
kőlt Sophistikálásim boytorján gazsá-
git. Illyenek *Petitionis principii, Con-
sequentis fallacia, ignorantia Elenchi
seu Contradictionis: argumenta ex pu-
ris particularibus, ex puris negativis,*
&c. melyeket elő hozni szégyenlem,
mert még a' tanuló iffiak-is elzökbe
vennék; hogy semmire kellők: inkább
meg-

Pf. 81. v.
1.

meg-vallom, hogy a' szent írásból való Consequentiazásban, az egész Dialectica törvényi ellen vétettem, mégis a' szent Lelket, illy rozsz Dialecticusá téstem, mintha ő csinálta volna azokat. Azért nem méltó vagyok é, hogy oda ugrattassanak fogadalom szerént, minden ruhámban, hol leg-mélyeb az Hernád?

Japh, 74.

Dorg.

130.

g Dorg.

pag. 411.

Isten ellen.

Cálvinussal egy Credoban vagyok: hogy *Isten oka a' bűnnek.* g Azért mikor a' *Hízek egy Istenben*, mondom, más idegen Istenben hízek: midőn a' Mi atyánkot kintornálom, a' Mi atyánkot sem tudom; más Atyát ísmérek, a' ki nem mennyekben vagyon: a' ki lehetetlen dolgokat parancsol. h kételeniti embert az Isten Törvénye ellen való cselekedetekre. i azonban örök kárhozattal bünteti szolgait, egy hivalkodo gondolatért-is: csak maga jó kedvéből rendelt némellyeket a' karhozatra, némellyeket a' Bóldogságra: semmit nem tekintvén az emberek jó vagy gonosz cselekedetire.

Az

Az Istennek mindenható erejével tagadom; mert Cálvinussal azt tanitom: k hogy nem kel Istenben oly hatalmat k Dorg. gondolni, mely természet felett való pag. 432. szokatlan dolgokat cselekedhesék: azért Isten egy testet, egyszer's mind két helyre nem tehet: Christus állatya szerént az égben lévén, nem lehet a' földön. l egy nagy testet kicsiny l Dorg. helyre nem rekeszthet: Ha kicsiny pag. 236. oltárban foglalná Christus testét, meg-fosztaná őtet testének nagyságátul: m Ajtó bé tévé, a' Testet azon m Dorg. által nem viheti Isten: azért, Christus pag. 237. meg-nyitotta Anyja méhét a' szülés- n Dorg. ben. n &c. &c. pag. 418.

Sz. Háromság ellen.

Cálvinussal így eszelősködöm: o Mikor Christus azt mondgya: *En s' o Dorg. az atya edgyek vagyunk:* nem az ő állatjának Edgyeségéről szól Urunk, hanem a' meg-egygyezéfről; mit mondhatna egyebet az Arianus? Azt is állatom: p hogy az Istenségben l p Dorg. vő személyek, csak emberi elmélkedéssel gondolt tulajdonságok. Mit ibi.

G

mon-

h Dorg.

pag. 509.

i Dorg.

pag. 431.

q Dorg.
ibi.

mondott egyebet Sabellius? Ezt is vitatom: hogy A' Fiu nem vette Istent természetét az Attyától. q (nem Attya pedig a' ki magához hasonló természetet nem közöl fiának) azért mind az Atya, mind a' Fiu Isten személyét tagadom; következőképpen a' szent Háromság tagadókkal egygyet értek, noha Pápistákkal sem szollok.

Christus ellen.

Beszéltem, hogy nem mindenek-
r Dorg. ért holt meg. r csak az választottak-
pag. 298. ért. s nem a' tudatlanokért. Sz. Pál
s Dorg. azt mondgya, (tulajdon szavai ezek)
pag. 433. t A' Christus mindenekért holt meg:
t 2. Cor. azért inkább hiszek szent Pálnak. A'
5. v. 19. mely győtreelmet Christus szenvedett,
u Dorg. Pokolnak fájdalma volt, u és Christus
pag. 23. azt a' büntetést szenvedte, mellyet mi
nékünk el-kellet volna pokolban vi-
selnünk: nem azért a' káromkodá-
sért, még énnékem szenvednem kel-
pokolban. Nagyobb káromlás ez, de
ki kel mondanom; meg-bocsáttya az
én kegyes Idvőzítőm: Christus bűnös
vált, miképpen én Isten előtt igaz va-
gyok:

vagyok: mert néki tulajdonítottatik a' x Dorg.
mi bűnünk, miképpen tulajdonítottatik pag. 434.
nékünk az igazság: x A' Christus lel. y Dorg.
ke nem tudott mindeneket: és tanult pag. 60.
ollyat, a' mit az előtt nem tudott. y & 420.
Nem tudgya az itélet napját &c. De z Philip.
hiszem hírével léfzen, mikor azért 2. v. 10.
meg-ítél, és gehennába küld. Azon- a Marc.
ban noha a' Jesus nevére z minden 9. v. 38.
térde meg hajol: noha az ördögök-is Act. 16.
ennek a' névnek említésére, az embe- v. 18. Luc
rekből ki mentek a' de én csak az en- 10. v. 17.
gedelmétségbe térd hajtásról, értem; b Dorg.
a' külső térd hajtás a' Jesus nevére, pag. 454.
bálványozás.

MARIA ellen.

Vétettem; mert noha meg-érdem-
li az Isten Annya, és az ég királynéja,
az bocsúlletet; én csak Mariának hi-
vom. c kit az igaz Keresztyén Magya- c Dorg.
rok Afzfzonyunk bocsúlletes nevé- 471. &c.
vel-is tisztelnék: sőt kit az Angyal
malasztal tellyesnek köszönt, én a' vét- Luc. 2.
kek tellyes égét tulajdonitom néki;
minden jó cselekedetét bűnek tartom:
d a' kinek csak leg kisebbik vétke d Dorg.
sem volt tellyes életében. A' szűzef- pag. 417.
ség-

ségének drága kincsét el-loptam, mi-
kor nem csak ama szemtelen Bucerus-
sal hazudtam: hogy Christus meg-
nyitotta annya méhét a' szülésben,
e Dorg.
pag. 418. *f*hanem hazugságot nagyob-
f Dorg. hazugsággal pótoltam: hogy szent
pag. 513. Ambrús sem irtózott ez értelemtől
g Dorg. Egy szóval minden hozzája illendő
pag. 416. tiszteletit, főképpen segítségül hívá-
h Dorg. sát, mint szörnyű bálványozást meg-
pag. 462. tiltom. *h* mind lelkestől testestől való
Éc. égben vitetését, csak fabulának tar-
i Csatázó tom. *i* Ugy annyira, nincs oly szép-
pag. 531. ség az égen 's a' földön, kit az Eret-
nekség ne mocskoljon; nincs oly
szentség, kiben fogyatkozást ne talál-
lyon. De

A' Szentek ellen.

Senki dühöttebbül nem morgoló-
dott nálamnál: mert mind az dicső-
ült szenteket, 's mind pedig e' világon
élőket, ilyen rút gyalázatos rágalma-
zásokkal illettem: tiszteletit, hozzá-
jok illendő imáadását, Isteni tisztelet-
nek hittem: holott jól tudtam, hogy
Ora pro nobis, könyörögy éretünk,

nem

nem Isteni tisztelet. Azért szent Já-
nos Evangelistát, mikor le-borulék az
Angyal lábai előtt, hogy őtet imádná,
ostobául ítéltem bálványozónak,
mintha az Angyalnak Isteni tiszteletet
nyújtott volna. *k* Es így én az után *k Dorg.*
noha nem akarva, igazat találtam *pag. 37.*
mondani; / hogy a' dicsőült szente- *l Dorg.*
ket szabad azon kérni, hogy éretünk *pag. 139.*
csfedezzenek. De azért meg-vallom
vagy tudatlanságot, vagy ha értet- *m Dorg.*
tem, gonofságot; hogy sz. Pétert *pag. 252.*
tévelygőnek mondtam: *m* szent *Éc.*
lívánt elméjében vétkezetnek; *n n Dorg.*
(melly annál nagyobb véték tőlem, *pag. 1041*
hogy Becanussal bizonyitom) Szent
László Királyt: *o szerencsétlen via-* *o Csatázó*
dalú királynak tudatlanságul nevez- *pag. 523.*
tem, 1659. ben. Honnan e' siralmas
énekekkel-is illettem: *Faj nekem László*
Királynak, oda színe Magyarorságnak!
hire ez Várna tájának &c. Hihető az
ekkori idő tájban lőn romlása, 's azért
irtak Innepet számára: Lójola sz. Igna-
tiusról pedig, az ő fiaira való gyom-
roskodásomból, azt írtam. *p* Meg-kez- *p Csat.*
dé ünni (hogy már) e' világot 's a' *pag. 528.*
szoros kapcza nagyra vivé &c. nem

lévén mit tenni, örökké való szegénység szenvedésre, kötelezé magát a' Christusért &c. még is így szepélkedem: hogy nem emlékeznek a' Helveticusok a' meg-holt szentek felől gonoszúl, hanem tisztelik őket. q &c.

q Dorg.

pag. 16.

Az Ecclesia ellen.

Semmiben inkább nem mesterkedtem, mint hogy az igaz Ecclesiát lát-hatatlanná tegyem qq de el felejtvén magamot, igen ki-mutattam a' bibé-met, miért vitatom, hogy az igaz Ecclesia láthatatlan? Mert, midőn azt kérdik tőlem a' Catholicusok, hogy mutassam-meg, hol volt Calvinus előtt az Ecclesia? ebből az únalmas kérdésből, külföldben ki nem felelhetek, hanem ha azt felelem, hogy azt én meg nem mutathatom, mert az igaz Ecclesia láthatatlan. Ugyan-is láthatatlan volt az én Ecclesiám Calvinus előtt: mert a' mi fohul nem volt, azt nem láthatták: Azért el-hitettem a' meg-csalatott kősséggel, hogy meg-nem ismerheti ember a' földön, melyik igaz Ecclesia; és melyik az igaz Hit: még is szemtelenül dicsekedem, hogy a' régi

a' régi Romai vallás a' Calvinistáké.
r Clak választottakat, és Szenteket r Dorg.
vések bé az láthatatlan Ecclesiába; pag. 5.
s mert Isten sem láttya a' Calvinista szen-s Dorg.
teket; mivel a' mi nincsen, senki nem pag. 416
láttya: Calvinista szentek nincsenek;
mert minden igazságok vétek, &c.
Hamissan fogtam a' Romai Ecclesiára,
hogy Hit csináló, az az, Új-hit ágá-
zatokat csinálhat: nagy Calumniá-
nak is ismértem e' fogást. Ha a' Chri-
stus Látható jegyesét, az Ecclesiát, pa-
ráznának itiltem; u itilyle-meg a' ke-
resztvény világ, hanem e' s e' fia va-
gyok! Ha az ő látható, fejét kissebsé-
ges szidalmazással Anti-Christusnak
neveztem, tehát az ő engedelmesé-
géhez halgató Császárok, Királyok,
Fejedelmek, Urak és minden Catho-
licus rendek Anti-Christus tagjai?
mely nagy haragot kel hát Istentől
fejemre várnom ezért a' szitokért:
mert ha kárhozatot érdemel, a' ki bo-
londnak mondgya fele-baráttját, mi-
csoda ez, az, Anti-Christus nevéhez
képest? Azzal is gyaláztam a' Romai
Ecclesiát, hogy az a' Nagy Babylon;
de nagyobb okkal nevezhettem volna
annak,

t Dorg.

473.

u Dorg.

pag. 13.

item pag.

410.

annak, az én Synagógámat, mellyben merő *confusio* zúr-zavar, fejtetlen lábság, tagok rend nélkül: Sacramentumok, igaz egyházi szolgák nélkül: szent írás, magyarázat nélkül &c. De azzal által hágtam hitemet, melly soha sem volt: el-töröltem orczámat, melly nincs; (hanem ha csak olyan mint ama parázna Afzszony-é.) x mikor Riberára fogtam, hogy Romát mondgya Babylonnak. y Anti-Christus székes helyének; holott Ribera azt írja; z hogy az Anti-Christus Uralkodása előtt: vagy annak kezdetin, el-rontatik Roma várafa.

A' Sz. Atyákat csak így böcsültem: meg-ütötték ám'it szárokat a' Páterek: itt-is fizekát törtek: el-tévelyedett ám' akkor a' Páterek serege a &c. Ur Chal-dæában még Abrahámnak-is része volt, az idegen Istenek tisztetletiben. b szent Agoston Doctor Calvinista Theologusá lett: és több szent Atyák Romai Pápák Calvinistákká. c A' Romai Ecclesia job részét, és szí-nét, a' Clerust, és az Egyházi nagy rendeket szent Pál mondása szerént, nem kellene kissebbíteni, d ördögi szidma-

dalmazással rútitottam: a' Papok nem házafodásokat meg-fedtem: nem-is ok nélkül, mert illyent régen szedettem volt elmémben: *Hi sunt, qui faciunt quicquid petulantia carnis im-perat &c. Cum sit habitus ipse turpior, in ipsis habitat Venus securior &c. e Japh. 38.*

De nevezet szerént, a' Jesuitákat, nem lelete el-kerülnöm, nem-is vólnék a' ki vagyok igaz Jesu Mastix, hogy ha minden kigyót békát nem kiáltanék a' Jesuitákra: azért megpenyészedett szokásom szerént, nem csak köszönségeffen illyen rút kőszorút kötők ártatlan fejekre: hogy minden hazugok felett leg-hazugjabbak f Dorg. a' Jesuiták: Pokol Siskáinak. f &c. in Pres. szidom, hanem in particulari ama Tudós nagy elmét, Pázmány Pétert, nagy szemtelen Eb orczával, hol Jesu Witt (Titok) g hol sapito, Fekete Dromon, g. Dorg. csalóka lotyó, nyers nyakas &c. ne- 52. 58. vekkel böcsüllöm, hol Esztergami Er- 82. 90. sek titulussát sine vitulo csúfolom h h Japh. másén kapdosó Páternek gyalazom, n. 17. i írásában ha valamit nem értettem, i Dorg. azt kiáltottam, hogy Pázmány nem pag. 509. tudgya vallását, k nem sok ólaja volt k Dorg.

x Dorg.

pag. 55.

y Dorg.

pag. 106.

z Rib. in

Apoc. 17.

n. 20.

a Dorg.

253.

b Dorg.

pag. 501.

c Dorg.

pag. 343.

d 3.8.

d Act. 23

v. 3. &c.

m Dorg. a' lámpásban / több pénzt olvasott,
pag. 400. romkodással tellyes dögletű. *n &c.*

n Dorg. Utóllára *nagyob* dühösségemet
pag. 405. csak *kis* Jesuitára fordítottam, Ja-

o Japh. phetke palástja alatt: holott csak úgy
n. 44. bezzéllek mint egy fufant gyermek,
p Japh. avagy egy *karikas* orrú *kis Bial*: mi-
n. 57. kor *P. Kist*, igen nagyon fel-töröltt

q n. 59. homlokkal, hol *maga értetlen Jesui-*
r n. 49. *tának.* *o* hol gyermeknek *p* hol latri-
s n. 60. kanmus embernek. *q* hol duellumos
Jesuitának *r* hol tudatlan és elég nagy
számárnak titulálom *s &c.*

Itillye-meg azért, a' kinek Isten
okosságot adott, ha méltó é, hogy a'
jó Páter Jesuitak patziállják többé
ezt az töllem rajtok tött gyalázatot,
és el-szenvegyék, hogy illyen rosz em-
ber mint én, a' ki illy mosdatlan kéz-
zel hozzájok nyultam, szemérem or-
cza pirulás nélkül maradgyak: Főkép-
pen ha meg-gondolják, hányszor
szúrtam az orrokat hegyes írással?
sőt mostan-is azt hányom szemekre,
hogy se a' *Castigálásom*, se az Orszá-
gok romlásiról írott könyvem, se *Ma-*
lach Doctor, se most e' *Barátság* *Dor-*
gálás

gálás nem találta még olly erős Orosz-
lányra, kinek csak egyik körmével is
illeti vala ötet. *t* Ezzel-is hamissan di-
csfekedem, *u* hogy úgy meg-csízol-
tam Isten kegyelméből, a' *nyolcz oko-*
kat, derék Jesuita legyen bár, ki bel-
lyeget űthet, magátúl költött kopott
pénzére. Noha jól tudom én azt, hogy
a' *Barátság* *Dorgálás* a' *Nyolcz oko-*
kat, inkább meg-erősítette; mint az
vasat, mennél inkább csízolják, an-
nál inkább fényesítik, úgy a' *Nyolcz*
okok, annál szebben és erősebben
tündöklenek, mennél nagyobb erővel
akartam reszelni: mert magam fele-
letivel, mint Goliath fegyverével, lel-
ki ísméretemben meg-győzetvén, e'
világ előtt tudóvá tettem: hogy az
Isten igazsága ellen, nincs bölcsesség
az emberekben, mennél inkább a' *Præ-*
dikátorokban.

Mindazonáltal én mint Goliath, az
Úr serege ellen, nagy méréssen há-
nyom vetem magamot: de hihető,
hogy a' Fegyver zörgés közt, nem
hallják a' jó Páterek, az én számár ri-
vásimat, azért nem felelnek, és fan-
tom fantal nem fizetnek, tudom-is,
hogy

t Japh.

n. 22.

u Japh.

n. 101.

hogy meg-bocsátnák vétkeiket ha
Pénitentiát tarthatnék, mely én töl-
lem lehetetlen. Mert

A' Sacramentumok ellen.

Csak mondom, minden írás nél-
kül hogy csak két Sacramentum va-
gyon: Kereszttség, és Ur. Vacsorája,
noha ákaratom ellen-is nyomtatásba
hattam; hogy *Hét Sacramentum va-*
gyon.

Dorg.
ag. 139.

A' Kereszttség ellen.

Nem-titkolom el ezt-is: hogy no-
ha minnyájan haragnak fiai szüle-
tünk; mert Adámban minnyájan vét-
keztünk; mindazáltal a' kereszttyének
gyermeki, kereszttség nélkül-is még
Annyok méhében meg-szenteltet-
nek. y noha olvastam a' Christus
mondását; *Ha ki ujonnan nem szület-*
tetik Vízről és szent Lélektől, nem mé-
gyen be mennyeknek országában: de
Vizen nem kel külső vizet érteni, ha-
nem szent Lelket. Nem tudom azért
hol parancsolta Christus, hogy a' ke-
reszttségnek materiája Víz legyen,
nem Bor, vagy tehén hús lév: mégis
tisztá

Dorg.
ag. 182.
fo. 3. v. 5.

tiszta vizet kívánok, nem olajt, lú-
got, &c. z

Nem mondgya ezt Urunk: a' hogy
minden vétket el-töröl a' kereszttség
vize, noha nyilván szentírás, hogy a'
kereszttségben *abluitur peccatum, mun-*
damur lavacro aque &c. jóllehet ezt
nem maga erejével cselekeszi a' víz,
hanem ezkőz, mely által Isten, a' Chri-
stus érdeméért, meg-tisztít.

z Dorg.
517. 519
a Dorg.
518.

Az emberben mindenkor, (kereszt-
ség után is) vagyon maradvány bűn:
azért *delet* el-törli Isten a' bűnt, de
bennünk hadgya: mert *delevit* annyit
tétzen, hogy bennünk hatta. Uj hit-
hez, Uj Molnár.

Il'yen kákombákkal-is terheltem a'
Pápista kereszttyénséget: hogy ők a'
harangokat-is keresztelik: b Bóldog-
ságos Szűz Maria nevében-is kereszt-
telnek; A' Komák közt nincs rokon-
ság, sem nem tilalmas a' Házaság; úgy
a' Calvinista Komák közt, kik közt
semmi igaz komaság nincs.

b Dorg.
pag. 518.

Ugy bocsáttatik-meg Pápistáknál
a' bűn, a' kereszttségben, hogy ha arra
kereszt hányatik: de en ezt csak hán-
tam, nem gondolván vele horgason e-
sík-e vagy ilyenesen.

Az Ur

Az Ur Vacsora ellen.

c Dorg.
pag. 39.
 E' hazugsággal is öntöztém vallá-
 somat, *c* hogy szaporodgyék: *sokan*
tanították (a' Pápiák közül) *hogy a'*
meg-szenteles után, mind állattya,
mind színe meg-marad a' kenyérnek:
 mert annak színe hogy alhatna-meg
 kenyeire nélkül! Evvel pedig a' szén-
 nyes macsokkal hol Gelázus Pápat, *d*
 hol Valentiát bé-mázoltam, hol Sco-
 tuft; noha Valentia irását nem-is lát-
 tám, avagy ha láttam, eszemet akkor
 útra szalasztottam, mert eszembe nem
 vettem, hogy azokat a' szókat Valen-
 tia *e Profert quoque ex Gelasio &c.* el-
 lenvetés képpen emliti: kiben azért
 én ugy cselekedtem, mintha azt mon-
 dottam volna, hogy szent Dávid ta-
 gadta az Istent, mivel azt írja: hogy
Dixit insidiens: Non est Deus.

De ez a' nyilván való tökéletlenség,
 egyszer a' Cassai piacon, 1659. ben
 meg-égette a' számat, kinek most
 gaz tarlóját-is kellene fujnom, ha szám
 volna, mint akkor volt, mikor illy
 temérdek hazugság-is fert ki azon:
 Cajetanus mondgya: *Mendacium hoc,*

Panis

Panis & vinum transubstantiatur in
Corpus & Sanguinem Christi: és tőb-
 afféle, kik miatt ugy meg-koczták
 akkor a' kőrmemet, hogy noha tén-
 tás volt, bé kellett fálnom: nemis tő-
 rődtem azon hogy Cajetanusra le ráz-
 zam magamról, hanem most-is rajtam
 marad e' hazugság.

A' Christus példáját a' Pohárnak
 ki-olztogatásában paroncsolat gya-
 nánt tartom: az negyven napi böjt-
 ről pedig csak ezzel mentegertem ma-
 gamot, mert a' Christus böjtlését
 senki nem követheti. *f*

f Dorg.
 509.

Nem-is szolicitáltam igen, az Apo-
 stoli követéft egyéb dolgokban: hogy
szerénsszerte a' széles világra men-
nyek (mert nem érkezem hozzá az
 apródos gazda afszonytól) *betegeket*
gyógyítsak (mert minden hitemmel
 Éralmusként, csak egy sánta lovat
 sem gyógyíthatnék) *ördögöket üzzek*
 (mert ez a' Pápista Papok dólga) *in-*
gyen prédikállyák, se pénzem, se két
köntösöm ne legyen &c. hanem a' Po-
 hár italban hátra nem maradok:
 melyben ha valaki a' Borhoz vizet
 tölt, bálványozónak itilem *g*

g Dorg.
 ízom 39. 70.

iszom a' bort a' mint terem: mert a'
mely pohárt Christus a' Tanítványok-
nak adott, abban Bor vólt, noha né
tudhatom, ha nem elegítve vízzel.

Ezeket a' szókat: *Ezt cselekedgyé-
tek*; Christus mindenknek mondot-
ta, de én se az Afzszony emberre, sem
szekér vezetőre, hanem csak a' lelki
Tanítókra (inkáb Tántorítókra) ter-
jeszttem *h* mintha csak ezek vólnának
emberek, ugy mint Páfstorok; a' többi
oktalan állatok, mint Juhok. Ha
ezért meg-fzöllit a' Bíró: én mint Pa-
stor bonus azt felelhetem: Halgás
Te Péter Bíró, mi nem néked szöllok
én: ökörnél-is nagyobb vagy Te.

Mind az által én bennem-is nagy
gorombaság, ne mondyam oktalan-
ság: hogy a' Bortól kenyértől várom
lelki táplálásumat, nem a' Christus
Testétől vérétől. Mert Christus éppen
vétetik egy szín alatt, nem részre osz-
tatik két színben. En pedig azt áli-
tom, *i* hogy az egész Ur-Vacforájá-
nak állatytát nem talállya ember szín-
tén ugy egy szín alatt, mintha a' má-
sik-is ott volna. Item: az Ur-Vacforája
teremtett állat *k* (kenyér 's Bor) nem
teremtő Christus &c.

Az Há-

Az Házasság ellen.

Vagy tűröm vagy ragadom, de tisz-
telességgel mondván, csak hazudram
abban, hogy a' Pápistaság Turco pa-
pismus *l* mivel a' Török azt vallyá: *l Dorg.*
Annyi Afzszony emberrel élyen ember, a' pag. 194.
menyit el tarthat. A' ki így vall: Sem
az Isten, sem a' természet meg nem til-
totta azt, hogy embernek sok felesége ne
légyen: Török az. Nyilván tehát sap-
kát tettem a' Pátriárchák és szent Kirá-
lyok fejében, kik szabadóson több fele-
séget vettek. Nyilván énis Constan-
tinapoly, vagy csak Várad felé tartom
a' Török lovam erős száját: mert a'
szent írásban fel nem találom; hogy
egy feleségnél többet nem szabad
venni.

Sőt az paráznaságért meg-vetheti
ember feleségét, és ujonnan házafod-
harik; mivel az én tetzéfem szerént, *m m Dorg.*
a' Paráznasággal szakaszta a' házasság p. 73.
béliközelet. Ellenben: hogy ha a' mit
Isten egyben kötött, nem kel azt el-
választani; azért ha meg-veti-is vala-
ki feleségét, meg marad a' kötél: tehát
ha ujonnan házafodik, nyilván több fe-
leséget tart. még-is az olyant Con-
stancinapoly felé nem igazitom.

H

Azért

h Dorg.
pag. 507.

i Dorg.
pag. 13.

k Dorg.
pag. 14.

Azért inkább hiszem, hogy az olyan
Kopasz török, a' : ki parázna feleségé-
nek élteben mással meg- eskűszik, nem
házaságban, hanem fajtalanságban él:
sőt nagyobbat vétkezik, hogy sem ha
eskües nélkül, mással latorkodnék
(noha ez is nagy bűn) mivel hogy az
előbbi házaságnak gyalázattal, u-
gyan hitttel kötelezné magát az lator
éltre.

Az Papok Nőtelenisége ellen.

Moyzes meg engedte a' Házaságot,
még a' Papoknak is : hogy tilalmas
dolgokra ne vetemedgyenek ; noha
experientiával tudom, hogy a' Haza-
sok között több vétkek esnek : mert

Nemo suâ certus de conjuge præter
Adamum,

Deque suo certa est conjuge, præ-
ter Evam.

még sem tilalmazhatom a' jamborokat
a' Házaságtul ; miért házasítom hát a'
Papokat azért, hogy némelly Pap tilal-
mas dolgokra vetemedik ?

Scriptum est : Oportet Episcopum esse
unius uxoris virum : tehát ellene mond-
hatatlan consequentia : hogy szükség
a' lelki Tanítónak egy feleségű férfiu-
nak

nak lenni ; mintha a' szeker vezető- *n Dorg.*
nek szabad volna lenni két feleségű- 64.
nek :

Unius uxoris Vir Episcopus esse ju-
betur :

Ergo licet laico nunquid habere
duas ?

Jókövetkezés ; de én nem gondolván
azzal, hanem Calvinus Apám voxá, és
példája szerént, a' több Prædicator-tár-
saimmal, másokra bizván a' Menyor-
szágot, csak a' földet tölteni ügyekez-
tem, ama parancsolattal köteleztetvén :

Crêscite & multiplicamini, & replete
terram : Annak felette : elég ez az én
még győzésekre : o *A' Sacramentu-*

mot Isten parancsolta : de az Egyházi *o Dorg.*
embereknek (s- másoknak is) házasu- 509.
lások Sacramentum ergo. De a' miné-
mű Papnak tartom magamot, olyan
Sacramentumnak hiszem a' Házaisá-
got, az az, pogányéhoz hasonlónak.

Az igaz egy-házi személy meg es-
kűszik Istennek, hogy házasság nélkül
tisztán él : azért ha Alzonymnak Ura
élteben szabad máshoz menni felesé-
gűl, az Papoknak is szabad : noha na-
gyob kötelességek vagyon az igaz Pa-
poknak az Anyafentegyházhoz, mint
Alzonymnak az Urához. De én né-

kem s-a' több Calvinista Prædikans fra-
teremnek ilyen fogadásunk nem lé-
vén szabadon többször is meg-házasul-
hatunk : *Aszonyom is máshoz mehett,*
si dormierit vir ejus : de nem úgy mint
ama bolond Calvista Aszony, ki meg
győzötven Molnár fordításával : Ha az
ő Ura elaluszik, szabados hogy el men-
nyen a' kihez akarja; mihent elalutt az
Ura, ottan a' Prædikátorhoz szaladott.

Ezekből meg- tetzik hogy csak ha-
zugsággal folyó káromkodásom ez :
hogy a' mely Pap meg házafodik nem
vetkezik p A' Papoknak házafásá-
gok nem szentségtörő tisztátalanság q
hogy örögi rudomány a' Papok házafásá-
gát meg tiltani, &c.

Ezis hazugság ; hogy a' Házafság I-
sten parancsolatya : r avagy szent Pált
hazuttolom, ki azt tanyitja : hogy,
Job embernek házafság nélkül lenni. Sőt
magamot csapom arczúl, ki azt mond-
tam, és hogy a' közönséges veszedelmek-
ben job a' Nőtelen élet a házafságbelinél.
Jovinianus Eretneki azt tanította, hogy
a' házafság nélkül való élet, csak e' vi-
lági nyugalomra hasznos, de Isten
előtt nem érdemes.

Idvőségem reménsége ellen.

Noha

Noha azt hiszem, t hogy idvőzülök t Dorg.
a' Christus vére által ; hogy igaz vá- 78. 427.
lasztottya vagyok az Istennek, mert
csak a' választottakkal köz a' Christus
véres halála, u az igaz választottak pe- u Dorg.
dig bizonyosok a' jövőendő boldogság 433.
felől, mindazáltal azt is hiszem. x hogy x Dorg.
a' Calvisták hiti közzé hitetlenség, té- 427.
velygés, s-kételkedés elégyítettett : y Dorg.
az igaz Hitnek pedig minden kételkedés 156.
nélkül erőfnek kel leni : azért egy felől
állatom idvőségemről való kétsége-
met, más felől bátorságot mutatok a'
Calvista hitben : következőkép-
pen, idvezítő s-nem idvőzítő hitem
vagyon.

Hitem ellen.

A' mit Calvista hittel hiszek, illic af-
felől kételkednem. z de a' Sz. írásban e- z. Dorg.
lőnkben a datot Hit dolga felől, nem 427.
illik kételkedni, a Azért azt nem hi- a Dorg.
szem Calvista hittel. Innét vagyon 203.
hogy Sz. Írással ellenkezik vallásom ;
hogy szent írással semmit nem bizoni-
tok, hanem csak a' magam okos vagy
oktalan okoskodásimmal.

Heában fáradtam abban, hogy né-
melly Pápista Paterek írást, hamisá-
gom

gom mentségére hoztam elő : mert csak Calvista hittel, *mellyben illik kérelkedni* hoztam elő : a' mint meg-is mutatódott oda fellyeb. Azért inkább biztam a' kétséges hitű Erasmuhoz, Espensauzhoz, Cassanderhez, és affélékhez mint egyik Tolvaj a' másíkhöz : *Ait latro ad latronem.*

Sőt a' régen kárhoztatott Tévelygők tanításából földoztam szakadozott tudományomat, akaram mondani kundustól dolmányomat. Az Arianusok egyéb Tévelygőkkel egyetemben azt vitatták : hogy ők egyebeknek helyt nem adnak, ha nem csak annak, a' mit olvasnak a' szent írásban : mert Urunk azt modotta, hogy heában tisztelik őtet az emberi parancsolatokkal : énis alája irok. Pelagius után, Vincentius Victor azt írtile, hogy a' kised gyermek, ha keresztség nélkül meg halnak idvezülnek : énis azt mondom.

Flarinus és Seleuciánusok Istent mondták a' bűnök okának : azt vallom Calvinus Apámmal énis. Xenaias Eretnek a' szentek képeit böcsületlenül el szaggatta : én sem látom a' Christus képét illendő böcsülettel. *Novatus* eretnek tagadta a' Bérnálóst és gyónást : énis csak Istenre hagyom a' bűn böcsőt.

tást. a' Bérnálóst sem ísmérem. *A' Manicheusok* tagadták az ember szabad akarattját : én sem engedem a' jóra, csak gonoszra : *A' Donatistákban* egyéb gaz vélekedések közör, egy ez : hogy az igaz Anyaszentegyház regenk ki gyomlártatot az egész világból, és ujonnan ő általók ki lendült Africában : magamis illyent forgatok. *Vigilanti-*us három dolgot tanított : 1. hogy a' Szentek tetemít drága edényekbe foglalni, ezek előtt nappal gyertyát gyújtani, és le borulva csókolni, nem egyéb vak pogány szokásnál. 2. Hogy az egyházi emberek nőtelen élete nem dicshiret. 3. Hogy a' szabot Bőjtök nem kellemetefek Istennél. Enis evvel tartom : 1. hogy a' szenteknek tetemetek nem kel ki álni, és azokat a' kölségnek mutogatni : mert : nyugosznak az halottak az ő ágyas házokban : akarom mondani a' Calvinus pitvarában. Azért a' Calvinista szentek erekljeit nem kel tisztelni. 2. A' Papok házalságát énis javallom : 3. hogy a' Calvinista bőjtölésnek semmi érdeme nincsen : noha volt érdeme az Niniviták és több Istenes emberek bőjtölésének. Calvinus-is azt tanította, hogy a' Bőjt hasznos. A' Calvinista Bőjt, semmit

nem enni: azért Judit, a' mint szól a' szent irás, hogy *jejunabat omnibus diebus vite sue* tellyes életében semmit nem et. Bizonyos erektől magát megtartoztatni, kíváltképpen az hűstul, nem bőjt: azért mikor én bőjtlőlök mindent meg eszem. *Aerius* Eretnekben ezt dicfírtém: hogy a' Cálvista Halottakért való imádságot haszontalanak mondgya: hogy nem szabad bizonyos Bőjt napokra kötelezni a' hiveket, hanem kiki akkor bőjtlőllyön, mikor terzik; hogy a' Cálvista Papnak, Püf. póknek, egyenlő rendi és méltósága vagyon. Az Anomáusok csak három dologért viselnek Eretnek nevet. 1. Hogy az Isten törvényére ők nem kötelesek. 2. hogy a' bűnők semmit nem ártanak az igaz hitű embernek. 3. hogy az hit elégséges az idvőségre: *Monianus* Eretnek a' Pénitentiát: *Donatus* az Aldozatot rontotta; én mind a' kétőt. Mert egyszer áldozta fel magát Christus: eleget tet mi érettünk &c. csak hogy félek attól, hogy menyországba se mennek, mert bé ment oda Cristus érettem. *Waldensesec.* az Indulgentiák erejét, és az Isteni csudák igazságát tagadták én magam mindeneket. Ha azért azok minnyájan engemet,

Dorg. 79.

Dorg. 72.

Dorg. 8.

40.

met, és az én vállásomat látnák, azt *Dorg.* mondanák: hogy valami ő benne 474.
vakmerő és gonosz, lator és Istentelen, halálos és átkozot, a' miért most pokolban lakolnak, én egyedül magam fel értem, sőt fellyül haladtam. Mert azok közzül, ki két, ki három, ki csak egy eretnekségért szenved; én pedig valamit ők vagy Isten ellen, vagy a' dúcsdúlt szentek, vagy az Anyaszent-egyház fejei ellen ki gondoltak, mindeneket őszve fölcozván magamban foglaltam.

Koronás Királyom és Magistratusom ellen. Még ő Felségét Koronás Királyunkot sem veszem ki: melly ellen való vétkemmel, minden vétkeimet koronáztam. Ugy annyira rajtam esik ama Judás Apostol levelében v. 8. Eretnekekre kiadator sententia: hogy *Majestatem blasphemant* az Felséges Császárokat, Királyokat, Fejedelmeket, és az Nagy urondeket káromlyák. Hozzám illik Szent Péter mondása: *Dominationem spernunt*: az Uraságot az, az, mind az egyházi, mind világi Magistratust megvetik. Oka, mert *sunt audaces* vakmerő mérfeszek. Vallyon-e mit nem mertem én (jól eszembe jut) négy esztendő

H 5

előtt

Ország.
Romlás.
reg. 1.

e'ört Cassán, szabad Királyi város.
ban, nyomtatott *Ország romlásáról*
való könyvemben? midőn látván sze-
relmes édes hazám kárvalót Magyar
ország romlásit, első és főbb okul, az
mi kegyelmes Király Urunk őfelségét
vetettem: és kész rebellióra orvosló
intéztis tettem: (Intlek Magistratusok
a' Nagy Istenértis, Orvosollyátok meg
e' Jajt. Jaj te-néked ország, mikor
a' te Királyod Gyermeke!) mely mér-
ges és háboruság gerjesztő irásommal,
(akar mint glossyám) itillyék meg
a' Magistratusok, ha nem erdemlet-
temé, mind Isten s-mind emberek előtt,
Criminis lesa Majestatis sententiáját
kárhoztatásomra! Jól tudtam, hogy ez
Királyom gyalázó, es ország czimeré-
től meg fosztó nyelveskedésem, meg
sávanyította szemeket az ő igaz Hívei-
nek: de Nemes Szabad városban, or-
szág pusztító szabadságnak fűsti alát,
szabadnak alítottam ki mondani, a' mi
gyomromban volt: semmit sem törőd-
vén azon, hogy Nemes Cassa városa,
nem csak szabad, hanem Királyi Vá-
ros-is; azért gondolatlan, és bolond
elmémet meg előző, szabad nyelvem-
mel, mind Koronás Királyomat, mind
Szabad Városát, rut gyalázatos Infa-
miával

miával terheltem. Kiért talám *Nora*
Benebenis estem: így játzottam sze-
gény fejemmel!

De ezt senki ne csudállja: nem me-
sze estem a' Fátol. Calvinus Apám-is
így böcsüllí, inkább le csópüllí; a' Ke-
resztýén Fejedelmeket in c. 5. Danie-
lis. *Hodie ut fere Reges omnes fatui*
sunt, ita etiam sunt quasi Equi & Asi-
ni brutorum animalium: Es utánna ve-
ti: Si Reges & Principes nolint Deo
parere, & suam sequi Religionem (se-
ctam) subditos solutos esse lege obe-
dientiæ, ipsisque licitum in illos insur-
gere &c.

CONCLUSIO

De immár el untam a' sok vétkeim-
mel való mocskolódást: haszontalan-
is számba ve'niem és egyenként szám-
lálnom minden bűneimet: mert, De-
li'cta quis intelligit? ki tudhatná mind
azokat? azért job ha halgatok, ne
gyalázzam héába magamat: holot tu-
dom, hogy az én Calvinista gyónásom
vége, csak Cainval való kétségben e-
sés: *Major est iniquitas mea, quam ut*
veniam merear. Annakokáért én no-
há az sok *Culpa* után, már elmondottam
a' Con-

Gen. 4.
v. 13.

a' Confiteort, megis útöttem számat,
nem csak háromszor; de azt hiszem:
qualis confessio talis absolutio. Job ha
idején a' Testamentumot forgarom.

TESTAMENTUM.

Miről testálljak, mit hadgyak nék-
tek, édes fiaim, szerelmes Prædicans
fraterim; Protestans társaim? minden
saját marháménnekem csak egy *Curta
supplex.* Az Ecclesia Hét Sacramen-
tomi közzül, a' Nagyósfinktől csak
kettő szállot reám örökös jószágul:
noha az én Vacsorámba semmi Uj Te-
stamentomi Sacramentom nincs: Ke-
reszttségemben, nem tudom, mert
nem különbözz az szent János kereszt-
ségétől. Az egy Hitem-is *Tantum cre-
de,* igen kicsiny; noha oly hatalmas,
hogy a' mi nincsen-is meg ehetitek, és
meg ihartyátok avval.

Mindazáltal egy hoszfszu nagy ujias,
és széles galléros Cálvinus Apánktól
reám marat palástom vagyom; kit ma-
ga Cálvinus először, az egész keresz-
tyénségtől régen ki átkoztatot, kárhoz-
tatot, és szemetre vetreter Eretneksé-
gek rongyos *réldományát*, tudomá-
nyát akarom mondani, öszve föltoz-
ván

ván egybe varrot: noha nem minde-
nút tő-heggyel találta. Azután Illy-
ricus, Chemnitius, Pareus és több *Or-
codoxus*, akarom mondani Orthodoxu-
sok, a' Szent Atyák irásinak roszul sza-
kaszott, és nyakunkhoz szabot darab-
jából *deformálták*, akarom mondani
Reformáltak: De én is, noha rosz Sza-
bó voltam, föltonként, szakadozva
földozgattam: sőt hol Farkas, hol Ró-
ka bőrrrel béleltem de ki tetzik mind a'
kettőnek a' farka. Habos színe, jelen-
ti Mesterinek és viselőinek, az Alha-
tatlanságok hajjai között való untalan
ellenkezésér. Uj szakadásokkal sza-
kadozot; Ispitályban volt, gyakorra
meg mosatott, tataraztatott &c. mind-
azáltal a' mint vettem, úgy éppen mind
néktek hagyom. Vegye kiki magára,
mert igen szapora köntös, mindennek
éppen jut egészfszen: A' hoszfszu ujai-
ban szítkokat, a' széles Gallérában ha-
zugságokat; a' derekán és elein, tudat-
lan balgatagságokat foglal. Rajta-
tok maradgyon, és minden Cálvinista
Prædikátorokon hasonlóképpen; de
ugy visellyétek, hogy ez Ispitályba u-
tánnam benneteket ne hozzon. *A' ka-
rikát* orromrul le ne vegyétek, mert
rosz mesteri vattok annak. Halálom
után

után lelkemnek jót ne kívánnjatok,
mert haszontalan. Templom ékessé-
gére nem hagyok semmit; mert oly
tisztá, a' melly tisztá Szent írást ben-
ne Prædikáltam: soha meg nem ferte-
zethetik szentsége melly nincs. Ja-
phetke, mely gyermeki módon fe-
dezgette Noé nem Noé Apjának me-
zitelenségét, egyebet sugár veszfő-
vel való supralásnál, nem érdemel.
Könyveimet velem együtt ne temes-
sétek; mert hasznát vehetni az papy-
rosának; tiétek legyen annak, mind
introitusá, mind az Exitusa. Epita-
phiumom, hogy holtom után feledé-
kenységben ne jussón, im
magam cfinálom.

EPITAPHIUM.

Heus Viator!
Hanc exiguam *Lapidum* struem
Ne despicias.
Heic Jaceo,
Per quem multi in tenebris *sedent*,
Mortis in Umbra *jacent*,
STEPHANUS alter uno nomine:
Saxo monumentali non uno tegor.
Cujus vita omnem movere *Lapidem*
contra
Ecclesiæ *Petram* fuit,
omnes in me lapides traxi,
sed quibus obruerer.
Credas ipsam attigisse lapides mentem;
adeo duræ cervicis eram;
Ubi tamen capite impeg
in *Petram*,
Eo perfractó, ab Hospitio delatus
ad Hospitale, integer & vitæ cerebri
non redij.
Prædicans *Fui*
Dicerem Sum; nisi prodigiū videretur
Prædicantem esse, & *Tacere*.
Philosophus tamen mansurus, qui non
eram, si tacuisssem. Mi-

A. Cassius Helonius
Mirum certè fuit, & me tam insana Au-
dere, & alios Audire.

Certò sperare cælum docui solâ nixus
Fide, Absque omni Spe :

Legem quoq; adimplere, quæ leges o-
mnes solveret ;

Unum scilicet præceptum credendi,
præcepta adimpleri non posse.

Multa propter *solam* Fidem passus, abiq;
Martyrio : sæpius erubui,
    sine sanguine.

Nunquam tamen magis se meus pro-
didit Pudor, Quàm cum occurrens Ja-
phetæ Patris vultum texit, pallio
seipsum nudavit, ad Virgas para-
tus pro Patre.

Multorum titulorum hominē, nec Lo-
gicus definire me, nec Mathematicus,
suo Circulo potuit circumscribere:

solus Alphabetarius legere,

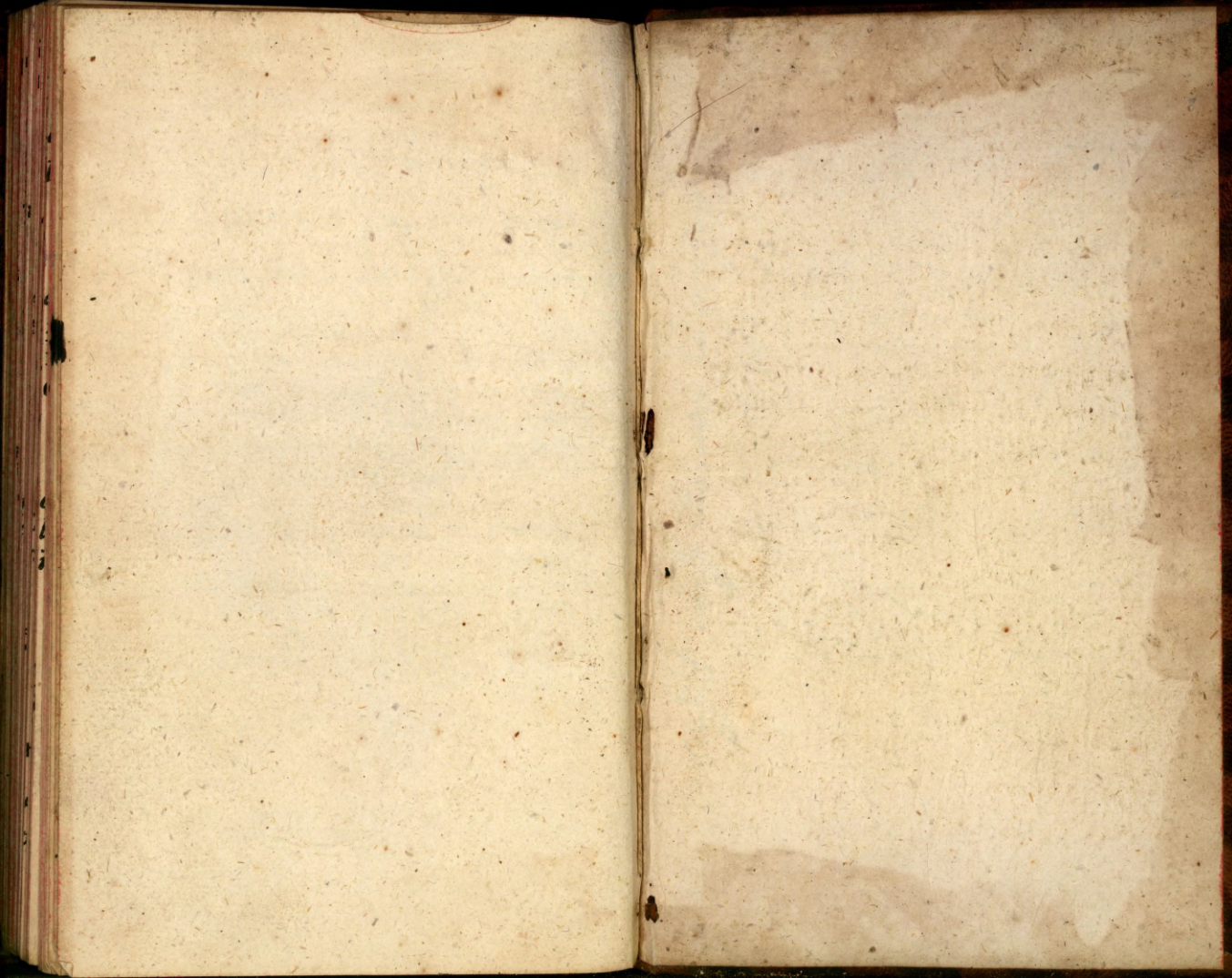
A. C. K. H. G. L. T. C. I.

De gratia speciali,

Sepultus in Hospitali.

E I N I S.

R
1